

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління
Кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
Заочна форма навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

ТЕРЕЩЕНКО ТЕТЯНИ ЮРІЇВНИ

на тему «ОБГРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ
РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА»

*Робота виконана з дотриманням основних принципів та фундаментальних цінностей
академічної доброчесності _____ Терещенко Т.Ю.*

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доц.

_____ Володимир Кузьомко

Робота допущена до захисту в ЕК «__» _____ 20__ р. протокол № __

Зав. кафедри бізнес-економіки
та підприємництва,
докт. екон. наук, проф.

Інна РЄПІНА

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1 Сутність, роль та функціональні складові економічної безпеки підприємства.....	6
1.2 Аналіз існуючих методичних підходів до діагностики економічної безпеки підприємства.....	13
1.3 Методи та інструменти підвищення рівня економічної безпеки підприємства.....	23
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІДОКРЕМЛЕНОГО ПІДРОЗДІЛУ «ШАХТА 1-3 «НОВОГРОДІВСЬКА» ДП «СЕЛИДІВВУГІЛЛЯ».....	29
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства та напрямів його діяльності.....	29
2.2 Діагностика фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства.....	35
2.3 Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.....	41
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА ОБГРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІДОКРЕМЛЕНОГО ПІДРОЗДІЛУ «ШАХТА 1-3 «НОВОГРОДІВСЬКА» ДП «СЕЛИДІВВУГІЛЛЯ».....	49
3.1 Розробка бізнес-пропозиції щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства.....	49
3.2 Обґрунтування економічної доцільності реалізації розробленої бізнес-пропозиції.....	56
3.3 Визначення необхідних передумов впровадження обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства.....	62
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність. В сучасних умовах глобалізації та зростаючої конкуренції на ринках, економічна безпека підприємств стає ключовим фактором їх стабільності та успішності. Однак, рівень загроз, що ставлять під сумнів економічну безпеку, постійно зростає через такі фактори, як зміна законодавства, політична нестабільність, технологічні ризики та інші економічні та фінансові труднощі.

Дана тема є актуальною, оскільки вона стимулює підприємства розвивати ефективні стратегії та механізми для запобігання та врегулювання можливих економічних криз та втрат. Розробка бізнес-пропозицій щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства має на меті забезпечити не лише його власну стійкість у важкі часи, а й позитивно вплинути на економічний розвиток в цілому, сприяючи збереженню робочих місць, підтримці економічного зростання та підвищенню рівня життя населення.

Дослідження в цій області необхідне для вдосконалення методів аналізу, планування та управління економічною безпекою підприємств. Результати таких досліджень можуть стати основою для розробки практичних рекомендацій та інноваційних рішень, спрямованих на підвищення ефективності управління економічною безпекою підприємств і підтримку їх стійкості в умовах складних викликів сучасного бізнес-середовища.

Мета роботи полягає в діагностиці економічної безпеки ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» та обґрунтування бізнес-пропозиції щодо підвищення її рівня.

Для досягнення поставленої мети в роботі було поставлено та вирішені наступні завдання:

- дослідити сутність, складові та роль економічної безпеки підприємства;
- проаналізувати існуючі методичні підходи до діагностики економічної безпеки підприємства;

- розглянути напрями, методи та інструменти підвищення рівня економічної безпеки підприємства;
- дати загальну організаційно-економічну характеристику Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» та напрямів його діяльності;
- провести діагностику фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства;
- оцінити рівень економічної безпеки підприємства;
- розробити бізнес-пропозицію щодо підвищення рівня економічної безпеки Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»;
- обґрунтувати економічну доцільність реалізації розробленої бізнес-пропозиції;
- визначити необхідні передумови впровадження обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси формування та підтримання необхідного рівня економічної безпеки підприємства

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні проблеми діагностики та підвищення рівня економічної безпеки підприємства

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість полягає в розширенні наукового розуміння проблеми економічної безпеки підприємства. Результати дослідження допомагають уточнити та розширити теоретичні концепції щодо факторів, що впливають на економічну безпеку, а також процесів та методів її підвищення. Це сприяє удосконаленню теоретичної бази управління економічною безпекою та розвитку сучасної наукової думки в цій області.

Методична значущість полягає в застосуванні методів та підходів до аналізу та управління економічною безпекою підприємства. Отримані результати дослідження можуть бути використані для розробки методик аналізу ризиків, моделей прогнозування економічних криз, а також рекомендацій з управління

економічною безпекою. Це сприяє покращенню практичних інструментів для управління економічною безпекою та забезпеченню стабільності підприємства.

Практична значущість полягає в можливості використання отриманих результатів для розробки та впровадження конкретних стратегій та заходів щодо підвищення економічної безпеки підприємства. Рекомендації, що базуються на дослідженні, можуть бути корисними для керівництва підприємства при прийнятті рішень щодо ризиків, інвестицій, фінансового планування та стратегічного розвитку. Це допомагає збільшити стійкість та конкурентоспроможність підприємства в умовах непередбачуваних економічних умов.

Інформаційна база дослідження складається з: наукових публікацій та досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі економічної безпеки, фінансового аналізу, стратегічного управління та інших відповідних областях; офіційних статистичних даних та звітів міжнародних організацій, а також рейтингових агентств і аналітичних центрів; фінансових звітів підприємства; експертних оцінок та думки відомих практикуючих фахівців у галузі управління бізнесом, консультантів з управління, а також підприємців та керівників підприємств; аналіз ринкових досліджень, трендів та прогнозів, які здійснюються відповідними аналітичними агентствами та консалтинговими компаніями.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність, роль та функціональні складові економічної безпеки підприємства

Однією з умов виживання організації у конкурентній боротьбі є забезпечення її економічної безпеки. Цей факт сприяв розробці поняття «економічна безпека». Але перш, ніж формулювати власний погляд на сутність проблеми, попередньо обговоримо її генезис. Спочатку розглянемо найбільш загальне визначення поняття «безпека».

Донедавна «під безпекою розумілася виключно її військово-політична складова – співвідношення військових потенціалів, баланс сил між супердержавами та військово-політичними коаліціями, застосування військової сили у міжнародних відносинах, контроль над озброєннями, міжнародні режими та інститути безпеки» [29, с. 19].

В результаті перетворень в економіці, зокрема, зміни форм власності, роль державних структур із забезпечення безпеки стала меншою. Суб'єктам довелося усувати внутрішні та зовнішні загрози самим. Отже, керівництво суб'єктів вирішує питання захисту майна, охорони інтелектуальної власності та комерційної таємниці, підтримки репутації, тобто. забезпечення економічної безпеки.

Розглянемо сучасні підходи науковців до визначення економічної безпеки:

Швиданенко Г. О. зазначає, що «економічна безпека» характеризує такий «стан економічної системи, за якого завдяки протидії негативному впливу на неї внутрішніх і зовнішніх деструктивних чинників забезпечується її стабільне функціонування і розвиток» [39, с. 14].

Кузьомко В.М. вказує, що «економічна безпека підприємства є ситуаційною характеристикою існування підприємства в умовах знятої небезпеки» [16, с. 240], при цьому автор зазначав, що «економічна безпека – це здатність економічної системи протидіяти впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечуючи на цій основі успішне досягнення встановлених цілей, тобто підтримувати необхідний баланс між негативним впливом на неї деструктивних чинників середовища і власною здатністю долати цей вплив за рахунок внутрішнього потенціалу або залучення зовнішніх можливостей та ресурсів» [39, с. 16].

Автори Гвініашвілі Т.З., Халецька В.В. визначають економічну безпеку підприємства як «результат функціонування комплексу складників, які спрямовані на подолання фінансово-економічних ризиків підприємства» [6, с. 56].

Зайченко К. С., Діма Н. І. акцентують увагу на тому, що «економічна безпека – це одна з найважливіших умов існування підприємства, адже сама вона забезпечує його захищеність від внутрішніх та зовнішніх загроз, а також виступає фундаментом його економічно ефективного функціонування та стабільного розвитку» [12].

Автори Огренич Ю., Діброва В. сформулювали наступне визначення: «економічна безпека підприємства є сукупністю дій підприємства, що спрямовані на забезпечення стабільної роботи підприємства та уникнення реальних загроз, захист від чинників ринкового середовища, нейтралізацію їх впливу» [23, с. 184].

Отже, економічна безпека підприємства визначається як стан, за якого підприємство забезпечує свою стабільність, розвиток та успішне досягнення цілей, протидіючи негативному впливу зовнішніх і внутрішніх загроз.

Зважаючи на запропоновані науковцями визначення, пропонуємо визначати економічну безпеку як стан, в якому підприємство здатне ефективно функціонувати та розвиватися, забезпечуючи стабільність своїх операцій, захист від ризиків і загроз, а також досягнення стратегічних та фінансових цілей. Оскільки підприємство втрачає здатність ефективно функціонувати та розвиватися, то стає вразливим до негативного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього

середовища. І, наприклад, під впливом стрімкого росту темпу інфляції, може погіршити свої фінансові результати або взагалі збанкрутіти.

Рівень економічної безпеки підприємства залежить від ефективності керівництва у запобіганні внутрішнім та зовнішнім загрозам, а також у ліквідації негативних наслідків, що виникають унаслідок небезпечних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Стан захищеності підприємства є динамічним, при цьому внутрішні загрози мають таку ж важливість для безпеки підприємства, як і зовнішні. Крім того, система економічної безпеки підприємства тісно пов'язана з системою забезпечення економічної безпеки держави.

Існують різні класифікації загроз для підприємства. По відношенню до суб'єкта загрози можуть бути зовнішніми та внутрішніми.

До зовнішніх загроз належать:

- забруднення довкілля та зміна клімату;
- політична та економічна нестабільність;
- підвищення споживачами вимог до якості продукції підприємства при одночасному зменшенні обсягу споживання;
- зміна структури ринку товарів та послуг;
- зміна умов фінансування та ускладнення процесу залучення кредитних ресурсів;
- розрив господарських зв'язків між підприємствами, що становлять єдиний технологічний ланцюжок;
- розбалансованість між виробляючими, заготівельними та переробними галузями;
- низький рівень ресурсозбереження;
- загострення глобальних екологічних проблем тощо [29, с. 36].

Внутрішні загрози зумовлені станом підприємства. До внутрішніх загроз підприємства слід віднести:

- збільшення собівартості продукції внаслідок неефективної організації виробничих та управлінських процесів;

- значні управлінські витрати внаслідок відсутності оптимізації систем бюджетного управління, управлінської облікової політики, фінансового планування та фінансового аналізу на підприємстві;
- повільне реагування та коригування виробничих та управлінських процесів у разі зміни вимог зовнішнього середовища тощо [12].

У той самий час внутрішні чинники можуть як посилювати, так і послаблювати дію зовнішніх загроз, і навпаки.

Загрози можуть мати опосередкований характер, діяти за певних додаткових умов і виявлятися безпосередньо, прямо викликаючи негативні зміни.

Основна мета управління економічною безпекою підприємства – забезпечення його сталого та ефективного функціонування в поточних умовах, створення потенціалу розвитку та зростання у майбутньому. Основні функції ЕБ зображено на рис. 1.1.

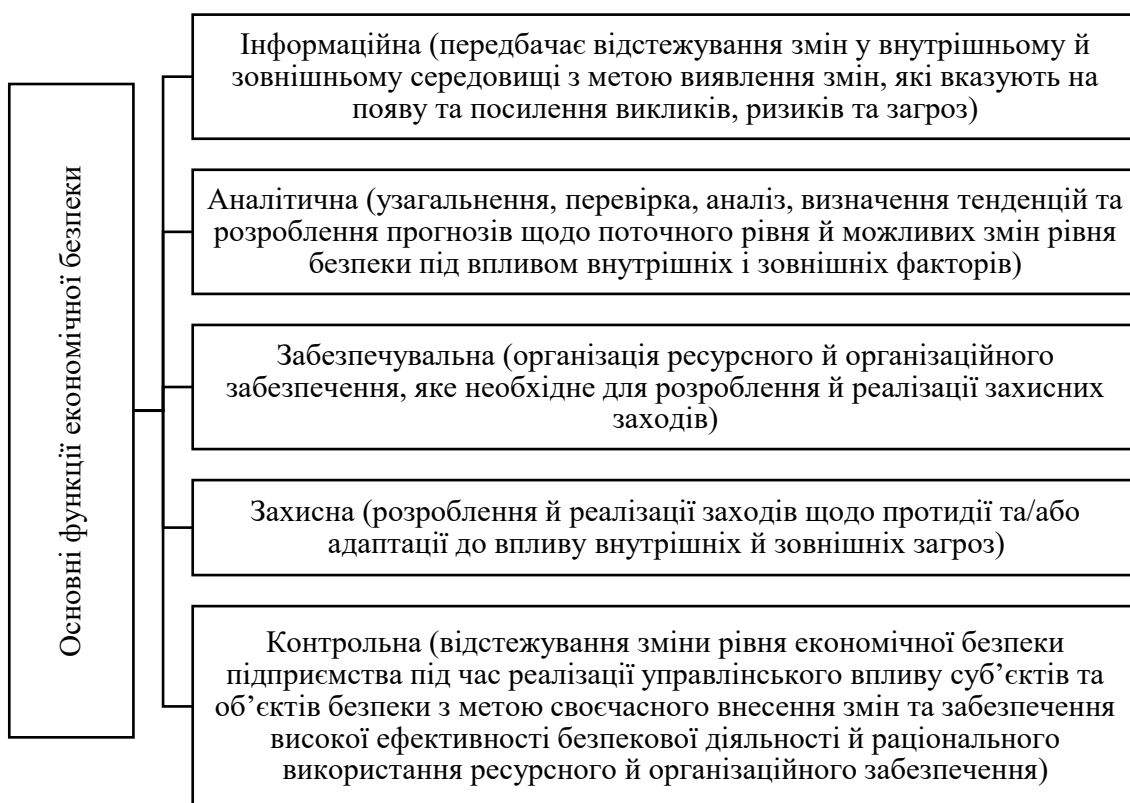

Рисунок 1.1 - Основні функції економічної безпеки

Джерело: складено на основі [42]

Грамотно організовані функціональні складові економічної безпеки допоможуть не тільки вибудувати ефективну методику боротьби з небезпеками та

загрозами, що виникли, але й забезпечити серйозні профілактичні роботи [25, с. 109].

Функціональні складові економічної безпеки зображено на рис. 1.2.

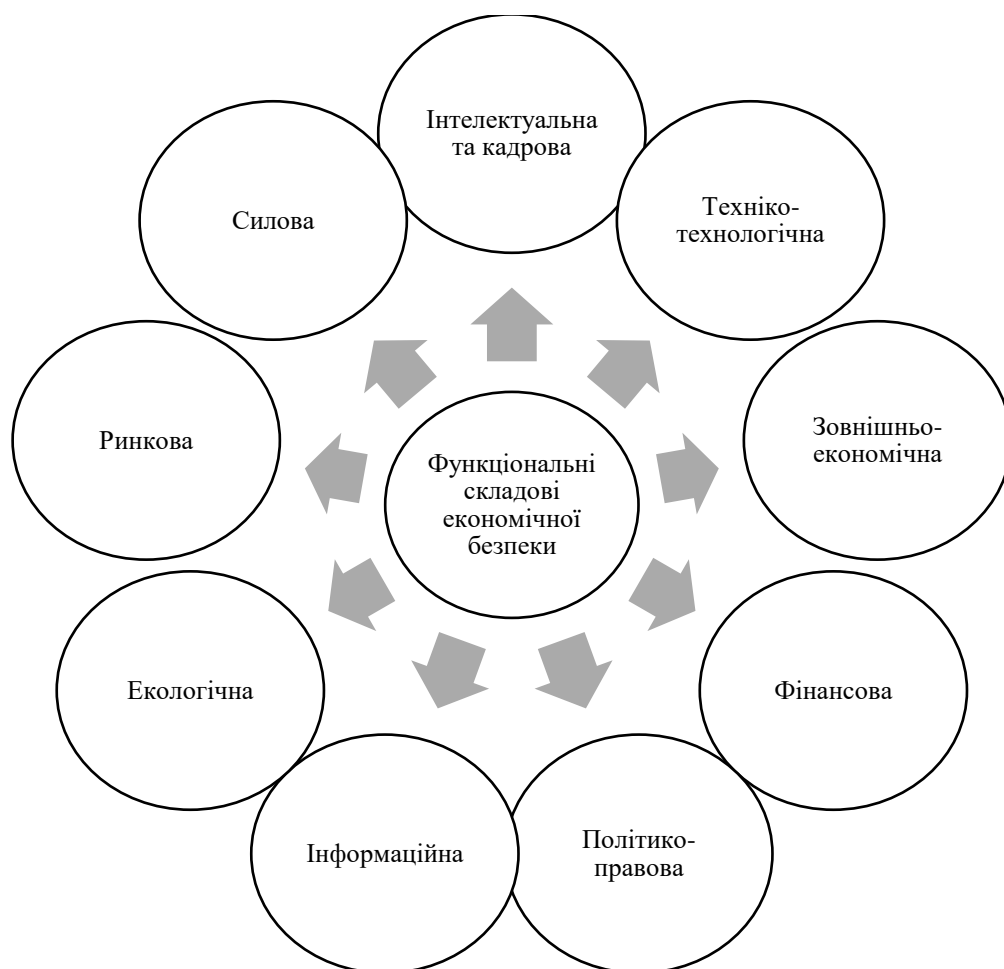

Рисунок 1.2 - Функціональні складові економічної безпеки

Джерело: [6, с. 55; 21 с. 183, 42]

Розглянемо кожен складову більш детально.

Сутність техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства полягає в тому, наскільки рівень техніки, що використовуються на цьому підприємстві, відповідає найкращим світовим аналогам, які технології використовуються на інших підприємствах, що виробляють аналогічну продукцію; шукати внутрішні резерви для покращення використовуваних технологій. Важливим питанням тут є проблема потенціалу розвитку цих технологій та їхньої майбутньої конкурентоспроможності з альтернативними технологіями, вплив яких на технологічний розвиток сучасної економіки зростає з кожним днем.

Інтелектуальна та кадрова складова. У сучасних умовах рівень економічної безпеки багато в чому залежить від кваліфікації загроз та професіоналізму персоналу. Тому компанія повинна мати гнучку структуру управління, організувати правильну систему відбору, навчання стандартів та мотивацію для захисту працівників. Негативно впливають на цю складову також:

- відтік провідних висококваліфікованих кадрів, що призводить до послаблення інтелектуального потенціалу компанії;
- відтік персоналу;
- плинність кадрів;
- фізичне старіння персоналу, старіння їх знань та кваліфікації;
- низька кваліфікація персоналу;
- зниження рівня освіти співробітників та особливо керівників [12].

Політико-правова складова. Суть політико-правової складової економічної безпеки підприємства (організації) – це ефективний та комплексний правовий супровід діяльності, суворе дотримання всіх аспектів чинного законодавства та оптимізація витрат корпоративних ресурсів [12].

Негативний вплив може бути як внутрішнього так зовнішнього походження. Під час аналізу стану внутрішньої економічної безпеки необхідно враховувати, наскільки розвинений та достатній рівень кваліфікації працівників юридичної служби. У разі негативного зовнішнього впливу причини незаконного виникнення нестабільності загрозами можуть бути як політичні (військово-фінансові конфлікти, економічні досягнення, політична інформаційна блокада тощо), так і законодавчо-правові [21, с. 185].

Інформаційна складова. Інформаційну безпеку компанії можна визначити, як стан захисту даних компанії, що гарантує їхню конфіденційність, цілісність, справжність і доступність.

Екологічна складова. Негативний вплив на економічну безпеку, пов'язану з цим компонентом, включає загрозу здоров'ю співробітників компанії, втрату прибутку через високий рівень екологічних штрафів та платежів, зниження

конкурентоспроможності компанії та продукції, заподіяння шкоди іміджу компанії [6, с. 55].

Силова складова. Компанія має бути фізично захищена, тобто її персонал, насамперед керівництво, майно. Служба безпеки завжди має бути готовою до виходу з будь-якої критичної ситуації, викликаної як злочинними мотивами, так і недобросовісною конкуренцією з боку інших суб'єктів господарювання.

Фінансову безпеку можна визначити як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів компанії, виражений у вигляді найкращих значень фінансових показників рентабельності та прибутковості компанії, якості управління використанням основних та оборотних коштів, структури капіталу, розмір дивідендів, що виплачуються за цінними паперами компанії, а також обмінний курс, вартість її цінних паперів як синтетичний індикатор поточного фінансово-економічного стану компанії та перспектив її технологічного та фінансового розвитку [22, с. 112]. Причинами втрати фінансової стійкості суб'єктом господарювання є:

- зниження обсягів виробництва,
- отримання збитків,
- сильне зростання собівартості продукції,
- неефективне планування активів та управління ними,
- форс-мажорні обставини тощо [12].

Для підтримки стабільності необхідно використовувати фінансову стратегію, тобто планувати певні завдання та способи їх реалізації у процесі фінансово-господарської діяльності фірми (підприємства, організації).

Після аналізу всіх функціональних складових можна зробити висновок, що керівництво має приймати рішення з тією ж швидкістю, з якою відбуваються негативні зміни, і також передбачати всі загрози, щоб захистити економічну безпеку компанії (організації, підприємства) від впливу суб'єктивних та об'єктивних причин.

1.2 Аналіз існуючих методичних підходів до діагностики економічної безпеки підприємства

Спочатку аналіз економічної безпеки підприємства пов'язувався з аналізом фінансової стійкості підприємства, платоспроможністю, фінансовою незалежністю. З еволюцією економічної системи та розвитком нових загроз для економічної безпеки підприємства стало очевидно, що аналіз економічної безпеки підприємства включає набагато більше аспектів [21, с. 188].

Управлінські рішення на підприємствах приймаються виходячи з різних подій, що відбуваються як на підприємстві, так і у зовнішньому середовищі. Так і на основі аналізу та оцінки економічної безпеки приймаються певні управлінські рішення, спрямовані на мінімізацію чи ліквідацію негативних наслідків. Тому вибір методики аналізу та оцінки економічної безпеки має велике значення для стабільного функціонування та успішного розвитку підприємства.

Для оцінки рівня економічної безпеки підприємства дуже важливо своєчасно оцінювати ефективність використання ресурсів за функціональними складовими підприємства. Функціонування організації на високому рівні можливе за максимального забезпечення безпеки основних функціональних компонентів.

Основні методи оцінки рівня економічної безпеки підприємства зображені на рис. 1.3.

Індикаторний підхід до оцінки економічної безпеки підприємства полягає у порівнянні фактичних значень фінансово-господарських показників з встановленими граничними значеннями. Він передбачає використання групи показників (індикаторів), які визначають економічну безпеку, інтегрованих у різні групи. Вибір індикаторів та їх групування залежить від специфіки галузі, значущості загроз та суб'єктивних переваг авторів [41, с. 280].

Індикатори виробництва включають динаміка виробничих процесів; частка завантаження виробничих потужностей; частка НДДКР у загальному обсязі робіт; частка НДР у загальному обсязі НДДКР; вікова структура та технічний ресурс

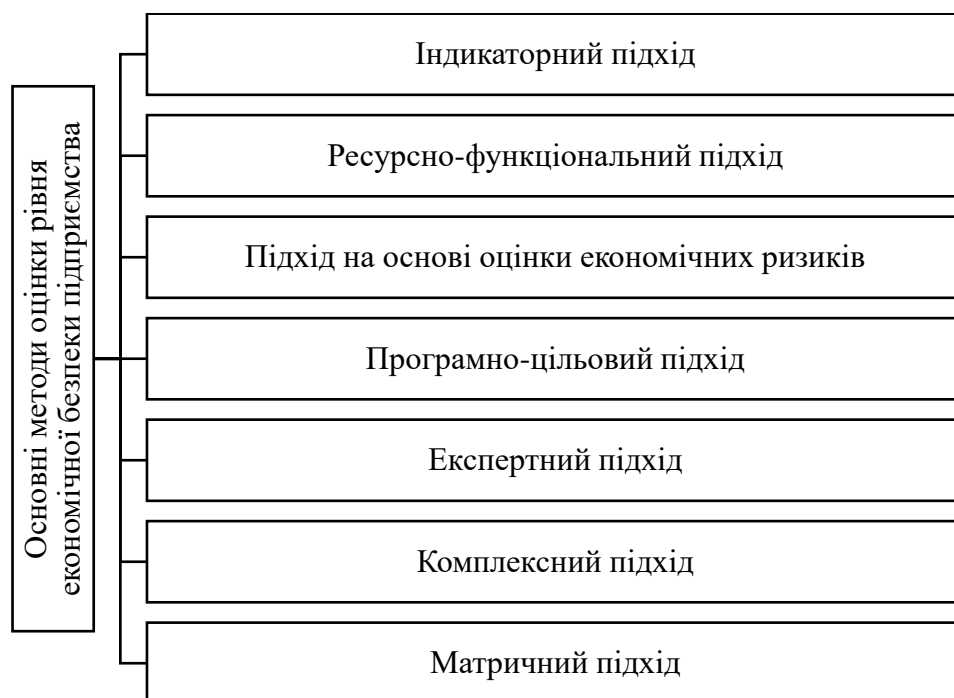

Рисунок 1.3 - Основні методи оцінки рівня економічної безпеки підприємства

Джерело: [21, с. 81; 41, с. 279]

парку машин та обладнання; стабільність зростання виробничого процесу та ін. Фінансові індикатори включають обсяг портфеля замовлень; співвідношення фактичного та необхідного обсягу інвестицій; рівень інноваційної активності; рівень рентабельності виробництва; рівень фондівіддачі виробництва; величина простроченої заборгованості та ін. Соціальні індикатори включають рівень оплати праці по відношенню до середнього показника галузі або економіки в цілому; рівень заборгованості із заробітної плати; втрати робочого дня; структура кадрового потенціалу.

Проблема індикаторного підходу у тому, що на даний час відсутня методична база визначення індикаторів. У разі некваліфікованого визначення значення індикаторів неправильно може бути визначений рівень економічної безпеки підприємства, що може спричинити прийняття управлінських рішень, що не відповідають реальному стану справ. На сьогоднішній день грамотний керівник повинен розуміти, що від точної ідентифікації загроз, від правильного вибору вимірювачів їх прояву залежить ступінь адекватності оцінки економічної безпеки

підприємства та комплекс необхідних заходів щодо запобігання та попередження небезпеки, що відповідають масштабу та характеру загроз [21, с. 81].

Ресурсно-функціональний підхід охоплює різні функціональні сфери діяльності підприємства і базується на припущенні, що ефективне використання корпоративних ресурсів допомагає запобігти небезпекам шляхом зміцнення внутрішнього потенціалу та створення умов для сталого розвитку. Критерієм оцінки є рівень ефективності використання ресурсів у всіх функціональних складових економічної безпеки (фінансовій, технічно-технологічній, інтелектуальній, кадровій, політико-правовій, екологічній, інформаційній, силовій та інші). Оцінка рівня економічної безпеки представляється як система функціональних критеріїв, і кожна з функціональних груп також є системою показників [39, с. 22; 21, с. 81].

Ресурсно-функціональний підхід включає в себе розрахунок загального показника економічної безпеки, який є середньозваженою сумою часткових показників економічної безпеки, враховуючи їх вагомість у впливі на загальний стан економічної безпеки підприємства. За цим підходом рівень економічної безпеки визначається шляхом порівняння загального показника економічної безпеки за звітний період з його значенням у попередніх періодах або зі значенням цього показника на аналогічних підприємствах. Підвищення загального показника економічної безпеки у динаміці свідчить про позитивну тенденцію і підтверджує економічну надійність підприємства. [7, с. 51].

Ресурсно-функціональний підхід управління спрямований на досягнення основних цілей економічної безпеки шляхом:

- забезпечення ефективності діяльності підприємства, його фінансової стійкості та незалежності;
- гарантування технологічної незалежності підприємства та підвищення конкурентоспроможності його технологічного потенціалу;
- забезпечення ефективного управління на всіх рівнях управління підприємством;

- підвищення рівня кваліфікації персоналу та інтелектуального потенціалу підприємства;
- захист персоналу, капіталу, майна та комерційних інтересів підприємства [26, с. 7-8].

Алгоритм оцінки стану економічної безпеки підприємства за ресурсно-функціональним підходом включає наступні кроки:

- зібрати необхідні дані;
- визначити загрози для різних аспектів економічної безпеки підприємства;
- оцінити, наскільки доцільно та скільки коштуватиме запобігання збитків від цих загроз;
- встановити фінансові критерії для оцінки та визначити їх важливість;
- залучити експертів для розрахунку значень різних аспектів безпеки підприємства;
- встановити загальний критерій економічної безпеки підприємства;
- порівняти поточний стан з попередніми результатами;
- оцінити витрати на запропоновані заходи, організувати та контролювати їх впровадження.

Середнє бальне значення функціональних складових безпеки підприємства ($ПБ_{к.сер}$) визначається за формулою:

$$ПБ_{к.сер} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n ПБ_{к.i} , \quad (1.1)$$

де $ПБ_{к.сер}$ – середнє бальне значення показника k -ї функціональної складової економічної безпеки;

$ПБ_{к.i}$ – бальне значення показника k -ї функціональної складової економічної безпеки;
 n – кількість використовуваних показників функціональних складових безпеки.

Для врахування важливості різних аспектів безпеки підприємства, обчислюється загальний показник економічної безпеки за допомогою спеціальної формули:

$$КПБ = \sum_{i=1}^m ПБ_{к.сер} \times d_k , \quad (1.2)$$

де d_k – питома вага значущості k -ї функціональної складової економічної безпеки підприємства, причому $\sum d_k = 1$;

m – кількість функціональних складових економічної безпеки підприємства [27].

Головна перевага ресурсно-функціонального підходу полягає у тому, що він охоплює всі аспекти, є комплексним і системним. У межах цього підходу вивчаються ключові фактори, що впливають на стан функціональних складових економічної безпеки підприємства. Аналізуються основні процеси, що впливають на їх забезпечення, розглядається розподіл та використання ресурсів підприємства, а також економічні показники, які відображають рівень забезпечення функціональних складових. Враховуються заходи, спрямовані на досягнення найвищого рівня функціональних складових економічної безпеки підприємства [26, с. 9].

Підхід на основі оцінки економічних ризиків передбачає ідентифікацію та аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, які становлять загрозу для безпеки підприємства, з використанням методів якісної та кількісної оцінки конкретних ризиків. Цей підхід включає розрахунок ймовірної шкоди для різних загроз та негативних факторів, яка порівнюється з прибутком, доходом або майном підприємства.

У деяких методиках критерієм економічної безпеки може бути прибуток, а рівень безпеки оцінюється залежно від здатності підприємства нейтралізувати виявлені ризики [17, с. 260].

Програмно-цільовий підхід ґрунтується на інтегруванні показників, які визначають рівень економічної безпеки підприємства. При використанні цього підходу необхідно приділяти значну увагу відбору показників та визначенню методів їх інтегрування. Також виникають труднощі при встановленні коефіцієнтів значущості на основі методів експертної оцінки [39, с. 326]. Цей підхід дозволяє підприємству чітко визначити свої цілі та завдання щодо досягнення економічної безпеки. Це полегшує планування та виконання необхідних дій. Цей підхід сприяє систематичному моніторингу та оцінці досягнень відносно поставлених цілей, що допомагає вчасно виявляти та виправляти відхилення. Однак, завдання та програми можуть стати застарілими або непродуктивними у змінних умовах, іноді важко змінювати їх без зайвого бюрократизму [21, с. 263].

Експертний підхід базується на оцінках та висновках експертів з економічної безпеки підприємства. Перевагами методу є те, що експерти мають значний досвід та знання у відповідній галузі, що дозволяє їм здійснювати об'єктивні та обґрунтовані оцінки. Експерти можуть враховувати різні аспекти економічної безпеки, включаючи фінансові, економічні, стратегічні та інші. Однак, оцінки експертів можуть бути суб'єктивними і залежати від їхнього досвіду, більшості та власних переконань. Даний підхід може бути обмежений доступом до повного обсягу інформації, що може призвести до неповної оцінки. Окрім того, залучення експертів може бути витратним і забирати багато часу.

Комплексний підхід включає визначення основних функціональних складових або підсистем системи економічної безпеки. Рівень економічної безпеки оцінюється за допомогою інтегрально-системного показника, який є середньозваженою сумою інтегрально-функціональних показників рівня безпеки її підсистем. Загалом, комплексний підхід до оцінки рівня економічної безпеки має свої переваги, оскільки дозволяє отримати більш повну та об'єктивну картину стану підприємства. Проте він вимагає обізнаності та обережності в застосуванні, а також врахування витрат часу та ресурсів [21, с. 261].

Матричний підхід використовує матриці, зокрема SWOT-аналіз, для оцінки рівня економічної безпеки. Цей підхід дозволяє отримати загальну картину щодо економічної безпеки підприємства і знайти можливості для формування стратегії безпеки та забезпечення ресурсів [21, с. 82]. Розглянемо методи матричного підходу до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства:

- SNW-аналіз дає можливість вивчити стан внутрішнього середовища підприємства, стратегічний потенціал та якісно-кількісні параметри стану підприємства.
- STEP- та SWOT-аналізи – методи діагностики сильних і слабких сторін підприємства, різноманітних загроз. STEP-аналіз дозволяє дати оцінку стану зовнішнього середовища. Результатами STEP-аналізу будуть структуризація простору та експертна оцінка факторів довкілля. SWOT-аналіз розглядає зовнішнє та внутрішнє бізнес-середовище, даючи оцінку конкурентному

стану підприємства. Результатом аналізу буде визначення стратегічного напрямку розвитку підприємства.

Група авторів Швиданенко Г. О., Кузьомко В. М., Норіцина Н. І. та інші пропонують використовувати систему показників, яка охоплює виробничі, фінансові, соціально-трудова, організаційно-структурні, маркетингові та інноваційно-інвестиційні індикатори, (табл. А.1, Додаток А).

Підхід на основі оцінки економічних ризиків є важливим методом для оцінки рівня економічної безпеки підприємства. Цей підхід передбачає аналіз та оцінку різних економічних ризиків, з якими може стикнутися підприємство, і визначення його здатності їх уникати, або ж мінімізувати їх вплив на фінансове становище та діяльність підприємства.

Часто для оцінювання рівня економічної безпеки застосовують діагностику ймовірності банкрутства підприємства, застосовуючи моделі Альтмана Е. У країнах часто використовують методи прогнозування банкрутства, виходячи з яких можна аналізувати фінансову безпеку підприємств. Це такі показники, як індекс Альтмана Е., модель Таффлера Р., модель Спрінгейта Г., модель Ліса Р. та інші.

Метод Альтмана Е. був розроблена в США в 1968 році, дана методика відноситься до кількісних криза-прогнозних методів.

За допомогою свого аналітичного методу Альтман Е. вивів наступне рівняння надійності (Z-score model) [4, с. 41]:

$$Z = 1,2 * X1 + 1,4 * X2 + 3,3 * X3 + 0,6 * X4 + X5, \quad (1.3)$$

де X1 - це співвідношення оборотного капіталу і активів підприємства.

X2 - співвідношення нерозподіленого прибутку і активів компанії (фінансовий важіль);

X3 - відношення прибутку до оподаткування до вартості активів;

X4 - вартість власного капіталу компанії в ринковій оцінці по відношенню до балансової вартості всієї суми зобов'язань підприємства;

X5 - відношення обсягу продажів до загальної кількості активів.

Інтерпретація отриманого коефіцієнта здійснюється за допомогою наступних критичних значень: якщо $Z > 2,9$ - зона фінансової стійкості («зелена»

зона), якщо $1,8 < Z$ - зона невизначеності («сіра» зона), якщо $Z < 1,8$ зона фінансового ризику («червона» зона)

На сьогоднішній день п'ятифакторна модель Альтмана Е. є найбільш поширеною не тільки в США, але і в Австралії, Японії, Канаді, Бразилії [25, с. 110].

Перевагою моделі є те, що змінні моделі відображають різні аспекти діяльності підприємства, можливе динамічне прогнозування змін фінансової стійкості. Однак, модель застосовна лише щодо акціонерних товариств, чиї акції звертаються над ринком цінних паперів. Навіть якщо визначити курсову вартість акції як відношення суми дивіденду до середнього рівня позичкового відсотка, оцінка матиме велику похибку.

Модель прогнозування банкрутства Спрінгейта Г. була розроблена в 1978 р. Загальний вигляд моделі Г. Спрінгейта [33, с. 191]:

$$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4, \quad (1.4)$$

де X_1 = Оборотний капітал / Баланс;

X_2 = (Прибуток до оподаткування + Відсотки до сплати) / Баланс;

X_3 = Прибуток до оподаткування / Короткострокові зобов'язання;

X_4 = Виручка (нетто) від реалізації / Баланс.

Інтерпретація результатів: якщо $Z < 0,862$, то господарюючий суб'єкт є потенційним банкрутом [4, с. 40]. Дана модель враховує вплив економічних циклів та вимагає невеликої кількості даних та показує достатній рівень надійності прогнозу. Однак, модель не враховує вплив макроекономічних факторів, а також немає галузевої та регіональної диференціації Z-рахунку.

Вітчизняними науковцями розроблено 2 багатофакторні моделі ймовірності банкрутства. Це модель Терещенко О.О. та модель Матвійчука А.В.

Перейдемо до аналізу методу оцінки ризику банкрутства, розробленого Терещенком О.О. Даний метод є універсальним і базується на даних 850 підприємств різних секторів, включаючи шість показників. Також враховується різноманітність галузей підприємств. Імовірність банкрутства за цією моделлю розраховується за визначеною формулою [17]:

$$Z = 1,5A + 0,08B + 10C + 5D + 0,3E + 0,1F, \quad (1.5)$$

де A - відношення високоліквідних активів до виручки від реалізації;

B - відношення активів до позикових коштів;

C - відношення прибутку до оподаткування до вартості активів;

D - Відношення чистого прибутку до виручки від реалізації;

E - відношення запасів до виручки від реалізації;

F - відношення виручки від реалізації до активів.

Якщо значення показника $Z < 0$, це свідчить про те, що підприємство перебуває у стані напівбанкрутства. У випадку, коли Z знаходиться у діапазоні від 1 до 2, фінансова рівновага порушена, але загроза банкрутства не настільки критична. Якщо значення $Z > 2$, це свідчить про фінансову стабільність підприємства, і банкрутство не є актуальною проблемою.

Суттєвим недоліком моделі Терещенко О.О. є те, що вона не достатньо обгрунтована та має вузьку класифікацію фінансового стану компанії, що ускладнює визначення реального положення компанії щодо фінансової стійкості та спрогнозувати ймовірність банкрутства.

Модель А.В. Матвійчука була розроблена для банківських установ, а тому має вузьку сферу застосування. Перевагами вітчизняних моделей є легкість в застосуванні та адаптація до українського бізнесу [20, с. 127].

$$Z = 0,033X1 + 0,268X2 + 0,045X3 + 0,018X4 + 0,004X5 + 0,015X6 + 0,702X7, \quad (1.6)$$

де X1 - коефіцієнт мобільності активів;

X2 - коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;

X3 - коефіцієнт оборотності власного капіталу;

X4 - коефіцієнт окупності активів;

X5 - коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами;

X6 - концентрації залученого капіталу;

X7 - коефіцієнт покриття боргів власним капіталом.

Якщо значення показника $Z < 1,104$, існує можливість фінансової кризи, яка стає більш імовірною зі зниженням значення показника. У випадку, коли $Z > 1,104$, фінансовий стан вважається задовільним, і ймовірність банкрутства низька.

Незважаючи на те, що кожна модель має свої переваги і недоліки, на сьогоднішній день на практиці не існує методів оцінки банкрутства підприємств, які були б бездоганними з теоретичних позицій. Використовуючи дані методи в сукупності, і з огляду на всі плюси і мінуси кожної моделі, цілком реально дати ясну оцінку ймовірності настання банкрутства.

Отже, після ретельного аналізу різноманітних методичних підходів до діагностики економічної безпеки підприємств виявлено, що відсутній єдиний універсальний метод, який би ідеально підходив для всіх типів підприємств. Кожен метод має свої особливості та обмеження, що обумовлені різними аспектами діяльності підприємства, такими як галузь, розмір, фінансовий стан та стратегічні цілі.

Серед найбільш поширених методів оцінки рівня економічної безпеки підприємств можна видокремити індикаторний підхід, який передбачає використання групи показників або індикаторів, що визначають рівень економічної безпеки. Ресурсно-функціональний підхід охоплює різні функціональні сфери діяльності підприємства та базується на ефективному використанні корпоративних ресурсів для підвищення внутрішнього потенціалу та стійкого розвитку.

Підхід на основі оцінки економічних ризиків передбачає аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, що можуть загрожувати безпеці підприємства, з використанням якісних та кількісних методів оцінки конкретних ризиків. Програмно-цільовий підхід ґрунтується на інтеграції показників, що визначають рівень економічної безпеки підприємства, тоді як експертний підхід ґрунтується на оцінках та думках експертів щодо економічної безпеки.

Комплексний підхід включає в себе аналіз основних функціональних компонентів системи економічної безпеки, тоді як матричний підхід використовує матриці, зокрема SWOT-аналіз, для оцінки рівня економічної безпеки. Нарешті, підхід на основі оцінки ймовірності банкрутства передбачає аналіз та оцінку ймовірності банкрутства підприємства за допомогою різних моделей, розроблених такими авторами, як Альтман Е., Спрінгейт Г., Терещенко О.О. та інші.

1.3 Методи та інструменти підвищення рівня економічної безпеки підприємства

Події воєнно-політичного спектру стали додатковим аргументом для підсилення необхідності зміцнення економічної безпеки підприємств, які мають пройти структурні зміни в різних сферах економіки України. Постійні зміни в зовнішньому середовищі мають значний вплив на функціонування і діяльність сучасних підприємств, що вимагає постійної адаптації в умовах пошуку нових і вдосконалення вже існуючих методів забезпечення економічної безпеки для досягнення мети діяльності підприємства. З розвитком ринкових відносин в Україні значно скоротилася пряма державна підтримка вітчизняних підприємств, що змусило їх створювати власні умови для діяльності та безпечного розвитку. У таких умовах стабільне функціонування будь-якого підприємства та зростання його економічного потенціалу значною мірою залежить від наявності надійної системи економічної безпеки підприємства.

Рівень економічної безпеки підприємства також залежить від особистих рішень власника або керівника, які, в свою чергу, можуть створити загрози для стабільного функціонування підприємства. Механізм управління економічною безпекою кожного підприємства є абсолютно індивідуальним. Його ефективність та повнота залежать від ряду факторів, таких як наявність відповідної законодавчої бази в країні, обсяг матеріальних, технічних та фінансових ресурсів, які виділені керівництвом підприємства, а також рівень усвідомлення кожним працівником важливості забезпечення безпеки бізнесу та досвіду роботи служб безпеки підприємства. Процес створення такого механізму полягає у розробці надійного економічного механізму управління економічною безпекою, що дозволить підприємству успішно функціонувати в умовах різних перешкод і загроз. [12].

Існують різні способи посилення економічної безпеки підприємства:

- ефективне управління фінансами. Ретельне фінансове планування, контроль над витратами, забезпечення стабільності ліквідності та

ефективне управління кредитами можуть сприяти підвищенню фінансової стійкості підприємства;

- досягнення високої конкурентоспроможності. Покращення конкурентоспроможності створює кращі умови для збуту продукції та задоволення потреб покупців;
- підвищення рівня кваліфікації працівників для збільшення продуктивності. Професійний рівень працівників напряду впливає на обсяги виробництва, стабільність розвитку та досягнення стратегічних цілей;
- удосконалення системи розрахунків для забезпечення стійкого руху фінансових потоків. Це дозволить поліпшити рівень оптимізації ресурсів підприємства;
- збільшення інвестицій у ресурсозбереження. Ресурсозбереження дозволить ефективніше використовувати природні ресурси та збільшити обсяги виробництва продукції при мінімальному використанні матеріалів;
- партнерство та співпраця. Розвиток стратегічних партнерств з іншими підприємствами або організаціями може забезпечити додаткові ресурси, знання та можливості для спільного розвитку і вирішення спільних проблем.

Для досягнення успішних результатів у веденні бізнесу підприємству важливо постійно керуватися рекомендаціями, що були наведені. Враховуючи конкретну специфіку діяльності та структуру підприємства, кожен із запропонованих заходів з посилення економічної безпеки підприємства може мати власну організаційну форму. Підвищення економічної безпеки підприємства потребує не лише детальної розробки та впровадження вказаних заходів, а й перевірки доцільності реалізації управлінських рішень [8, с.32].

З метою зменшення загроз для підприємства важливо впроваджувати заходи для покращення стратегічних аспектів своєї діяльності. Для подальшого успішного функціонування підприємства необхідно посилити його економічну безпеку та

розробити ефективні стратегії протидії потенційним загрозам, а також вчасно реагувати на виникаючі ситуації [36].

Для підвищення економічної безпеки підприємства важливо не лише уважно розробляти та впроваджувати вказані заходи, але й перевіряти доцільність впровадження нововведень. Загальна структурна схема економічної безпеки суб'єкта господарювання представлена на рис. 1.5.

Діяльність підприємства спрямована на досягнення своєї кінцевої мети, враховуючи професійні якості вищого керівництва, особливості галузі та ситуацію на ринку. Для успішного виконання поставленої бізнесом мети, керівництво повинно не лише скласти оптимальний розмір ресурсів підприємства, але й забезпечити їх ефективне використання.

Один із ключових етапів створення структури економічної безпеки бізнесу - це розроблення майбутніх планів і моніторинг їх втілення. На цьому етапі розробляється стратегічний розвиток підприємства з урахуванням можливих загроз. План повинен гарантувати високий рівень економічних показників підприємства, раціональне використання активів та налагоджену організаційну структуру, що забезпечує взаємодію між усіма відділами.

План стратегічного розвитку, який був зазначений, має стати основою для розробки внутрішніх рекомендацій і директив, які будуть розкривати детальні кроки та мати якісні та кількісні показники, які служитимуть індикаторами рівня економічної безпеки підприємства протягом певного періоду. Стратегічний план має охоплювати фінансові та кадрові питання, оптимальні схеми виробництва та збуту.

При оцінці показників економічної безпеки підприємств важливо враховувати потенційні загрози та ризики, що можуть виникнути для кожного конкретного суб'єкта господарювання. У деяких випадках можна передбачити негативні події та ефективно зменшити рівень ризику.

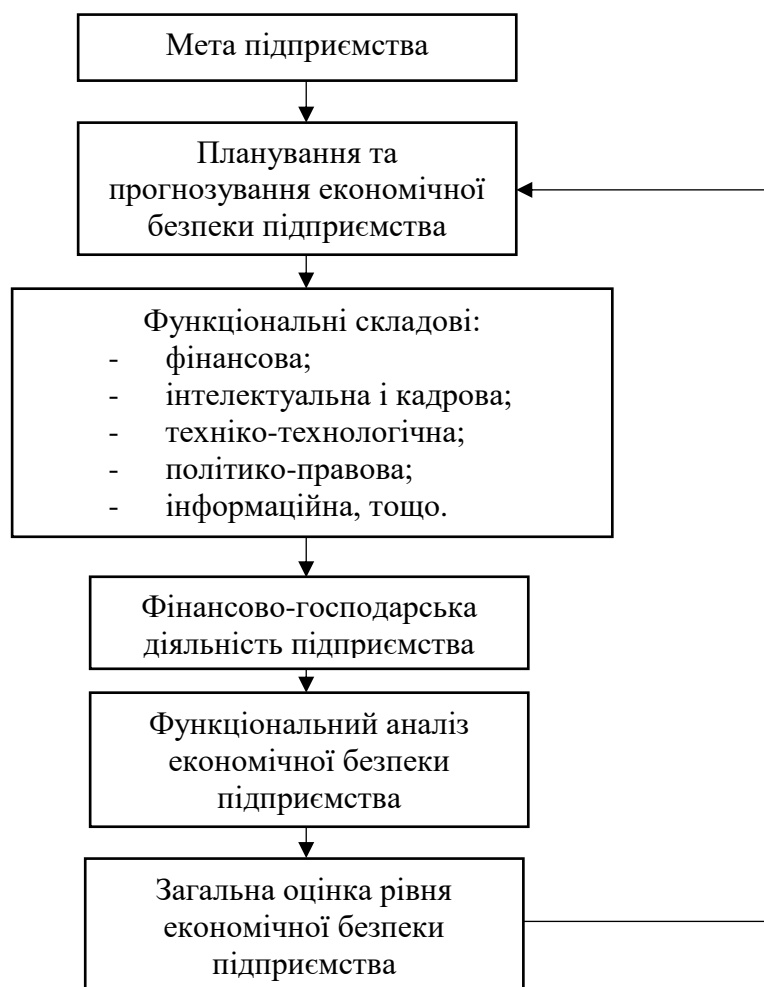

Рисунок 1.5 - Загальна схема процесу забезпечення економічної безпеки підприємства

Джерело: [8, с.33]

Застосування різних методів керування ситуацією є необхідним для кожного випадку. Ефективність управління залежить від конкретних характеристик загрози.

На сьогоднішній день існують проблеми, які шкодять економічній безпеці вітчизняних підприємств вугільно-видобувної галузі, основні з яких [44, с. 97]:

- низька ефективність видобутку та обробки вугілля;
- екологічні проблеми, пов'язані зі забрудненням навколишнього середовища під час видобутку та використання вугілля;
- недостатність інвестицій у модернізацію обладнання та технологій у вугільно-видобувній галузі;

- висока залежність від зовнішніх ринків та коливання цін на вугілля;
- проблеми безпеки праці та недостатній рівень соціального захисту працівників вугільних шахт;
- недостатня диверсифікація джерел енергії та залежність від вугільної промисловості;
- неповне використання можливостей альтернативних енергетичних джерел у вугільно-видобувній галузі;
- відсутність ефективної стратегії розвитку та реформування вугільного сектору.

Рекомендації для поточної діяльності підприємства формуються на основі вибору найкращих показників з планування, докладного аналізу інших показників та їх подальшого удосконалення. Ці рекомендації повинні мати якісні та кількісні критерії для поточної діяльності підприємства. Після оцінки поточного рівня економічної безпеки підприємства та розробки відповідних вказівок проводиться планування діяльності підприємства на найближчий період, після чого затверджені плани набувають чинності.

У процесі функціонування підприємства збирається аналітична інформація для визначення фактичного рівня його економічної безпеки. На основі цієї інформації проводиться оцінка поточних та загальних показників економічної безпеки підприємства, аналізуються відхилення від запланованих показників та розробляються вказівки щодо коригування використовуваних ресурсів, показників стратегічного та поточного планування діяльності підприємства, а також системи управління на оперативному рівні.

Більш докладніше підходи до підвищення економічної безпеки підприємства наведено у табл. Б.1, додаток Б.

Важливо відзначити, що розподіл заходів щодо підвищення економічної безпеки підприємств вугільно-видобувної галузі має досить умовний характер, оскільки всі складові цього процесу тісно пов'язані між собою. Будь-які зміни, внесені в одну з складових, автоматично впливають на інші аспекти цієї системи, відповідно до їх взаємозв'язку.

Отже, як виявлено, що в сучасних умовах господарювання однією з найсуттєвіших проблем розвитку підприємства є забезпечення економічної безпеки. Тому важливо посилити якість безпеки підприємств у будь-якій сфері. Щоб забезпечити ефективність діяльності підприємства, необхідно розробити й впровадити якісний механізм управління економічною безпекою.

Таким чином, основним завданням підприємства є створення та реалізація вдосконаленої системи забезпечення та підвищення економічної безпеки на залізничному транспорті. Для досягнення більшої ефективності у впровадженні заходів з підвищення рівня економічної безпеки, автор пропонує розглядати цей процес разом із управлінням реформами, зокрема, удосконаленням системи управління реформами у напрямку спрямування її на цілі підвищення рівня економічної безпеки. Подальшими напрямками дослідження є деталізація та глибший аналіз підходів до підвищення рівня економічної безпеки у конкретних функціональних складових.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІДОКРЕМЛЕНОГО ПІДРОЗДІЛУ «ШАХТА 1-3 «НОВОГРОДІВСЬКА» ДП «СЕЛИДІВВУГІЛЛЯ»

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» та напрямів його діяльності

Вугільний підрозділ «Шахта 1-3 Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» представляє собою значне виробниче підприємство, яке входить до складу державного підприємства «Селидіввугілля». Розташована в місті Новгородівка Донецької області, шахта має вражаючу історію та важливе значення для місцевого господарства.

Заснована у 1953 році, шахта «1-3 Новгородівська» протягом багатьох десятиліть успішно забезпечувала видобуток кам'яного вугілля, накопичивши великий досвід та досягнувши вражаючих результатів. Підприємство відзначається сучасним обладнанням та високими технологічними стандартами, що робить його одним із найпродуктивніших вугільних підприємств в Україні.

Основні характеристики шахти включають глибину видобутку у межах 600-900 метрів, та можливість щорічної продуктивності до 1,5 мільйона тонн вугілля та штат співробітників, який налічує 2500 осіб. Підприємство постійно працює над впровадженням новітніх технологій та методів видобутку, спрямованих на підвищення ефективності та безпеки праці.

Шахта «1-3 Новгородівська» відіграє значну роль у наповненні бюджету міста Новгородівка та регіону в цілому, а також має вагомий вплив на соціально-економічний розвиток території. Її активна діяльність сприяє забезпеченню стійкого розвитку галузі та підвищенню рівня життя місцевого населення.

Основні характеристики підприємства наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні характеристики Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Організаційна форма	Філія (інший відокремлений підрозділ)
Скорочена назва:	Відокремлений підрозділ «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»
Форма власності	Державне підприємство
ЄДРПОУ:	33621589
Юридична адреса:	85483, Донецька обл., м. Новгородівка, вул. Шахтна, буд. 1
Галузева належність (1):	05.10 Добування кам'яного вугілля
Галузева належність (2):	49.39 Інший пасажирський наземний транспорт, н.в.і.у. 49.41 Вантажний автомобільний транспорт 56.29 Постачання інших готових страв 86.21 Загальна медична практика 86.90 Інша діяльність у сфері охорони здоров'я

Джерело: [46]

Мета діяльності - забезпечення виконання завдань з видобутку кам'яного вугілля з найменшими витратами; задоволення соціально-економічних потреб працівників підрозділу і підприємства.

Підприємство утворено з метою:

- виробництва продукції, виконання робіт надання послуг для отримання прибутку;
- забезпечення виконання договірних зобов'язань із постачання вугільної продукції на внутрішній і зовнішній ринки;
- перспективного розвитку та підтримання діючих потужностей виробництва;
- збереження виробничої кооперації у видобутку і переробці вугілля підвищення ефективності виробництва та збільшення прибутку;
- підвищення конкурентоспроможності продукції на ринках;
- реалізації широкомасштабних та інвестиційних проєктів, формування ефективних та організаційних зв'язків підрозділів, що входять до складу підприємства;
- реалізації економічних і соціальних потреб працівників підприємства;
- організації науково-дослідних та експериментально-конструкторських робіт;

- оптимізації інвестування.

Предметом діяльності Підприємства є:

- підземне видобування кам'яного вугілля;
- реалізація вугільної продукції;
- агломерація (збагачення) кам'яного вугілля;
- заготівля, переробка, металургійна переробка металобрухту, кольорових і чорних металів;
- розробка, погодження і затвердження проєктів на впровадження нової техніки, передової технології, сучасних методів організації виробництва, а також застосування прогресивних матеріалів, виробів і конструкцій, розробка, погодження проєктів на нове будівництво, планове закриття або підготовка до закриття;
- виконання маркшейдерських робіт, проведення нагляду за деформацією поверхні і об'єктами, під якими проводяться гірничі роботи;
- експлуатація родовищ корисних копалин;
- маркетингова діяльність;
- виконання топографо-геодезичних, картографічних робіт, кадастрових зйомок;
- виробництво та ремонт засобів виміру та контролю;
- зовнішньоекономічна діяльність;
- операції з цінними паперами;
- науково-технічна діяльність;
- інвестиційна діяльність.

Основними конкурентами ДП «Селидіввугілля» є:

1. ТДВ «Шахта «Білозерська»;
2. ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля»;
3. ПрАТ «Шахтоуправління Покровське».

Розглянемо тенденції видобутку кам'яного вугілля на підприємстві конкурента, Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля», використовуючи дані з табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Обсяги видобування вугілля кам'яного видобувними компаніями за 2018-2021 роки

Підприємство	Обсяги видобування кам'яного вугілля, тис. т					
	2018	2019	2020	2021	Відхилення 2021/2020	
					«+/-»	%
ДП «Львіввугілля»	1 413,62	1 258,44	1 248,54	1 173,13	-75,41	-6%
ДП «Шахта ім. Миколи Сафоновича Сургая»	263,98	621,4	307,58	466,3	158,72	52%
ДП «Мирноградвугілля»	553,89	419,00	480,6	411,3	-69,30	-14%
ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське №1»	465,08	415,78	168,79	215,53	46,74	28%
ДП «Горецьквугілля»	251,2	224,73	201,66	235	33,34	17%
ПАТ «Лисичськвугілля»	290,03	178,4	69,15	86,27	17,12	25%
ДП «Первомайськвугілля»	202,32	150,38	156,37	171,31	14,94	10%
ДП «Селидіввугілля»	395,96	126,34	145,88	152,71	6,83	5%
ПАТ «Шахта Надія»	159,9	101,3	59,28	8,47	-50,81	-86%
ДП «Волиньвугілля»	98,8	69,73	34,15	14,44	-19,71	-58%
ДП «ВК Краснолиманська»	44,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0%
ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	20 011,78	18 207,46	16 000,94	16 032,07	31,13	0,195%
ПАТ «Шахтоуправління Покровське»	3 975,72	5 000,71	6 131,76	6 223,41	91,65	1,495%
ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля»	2 997,39	3 362,91	2 343,39	197,07	- 2146,32	- 91,590%
ТДВ «Шахта «Білозерська»	1 122,38	854,38	559,11	613,76	54,65	9,774%
ТОВ «Шахта 1/3 «Новгородівська»	0	233,43	786,6	587,87	-198,73	- 25,264%
ТОВ «Краснолиманське»	0	0,001	124,31	287,13	162,82	131%

Джерело: [45]

Як видно з табл. 2.2, за вказаний період спостерігається значний різноманітний динамічний характер вугільної промисловості. Деякі підприємства, такі як ДП «Львіввугілля» та ПАТ «Волиньвугілля», зафіксували значний спад у видобутку, що може бути пов'язане з економічними, технологічними або іншими факторами. З іншого боку, деякі компанії, наприклад, ДП «Шахта ім. Миколи Сафоновича Сургая» та ПАТ «Шахтоуправління Покровське», відзначили значний

приріст у видобутку, що може бути наслідком ефективного управління, інвестицій у розвиток, або інших чинників. Також варто зазначити випадки, де видобуток зменшився до мінімуму, як у випадку ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля», що може бути пов'язане з різними економічними та стратегічними впливами. В цілому, аналіз даних вказує на складний і різноплановий характер розвитку вугільної галузі за вказаний період. Для подальшого розвитку цієї галузі необхідно враховувати всі фактори, які впливають на вугільну промисловість, та розробляти стратегії, спрямовані на підвищення ефективності та стійкості цього сектору.

«Шахта 1/3 «Новгородівська» варто розглянути окремо з урахуванням специфіки його динаміки видобутку вугілля. У порівнянні з 2019 роком, за 2020 та 2021 роки спостерігається суттєве зростання обсягів видобутку, що може свідчити про успішну реалізацію стратегій розвитку або впровадження нових технологій. Однак у 2022 році спостерігається велике відхилення у зменшенні видобутку на 25.264%, що може бути наслідком різних факторів, таких як економічні труднощі, технічні або організаційні проблеми.

Організаційна структура підприємства зображена на рис. 2.1.

Дана структура – лінійно-функціонального типу. В даній структурі існують чіткі лінії комунікації та ієрархії, де кожен підрозділ відповідає за виконання конкретних функцій, а керівництво здійснює контроль за їх виконанням та координацією діяльності між ними. Робочі процеси та виробничі функції розподілені між підрозділами з урахуванням їх спеціалізації та ефективності.

У ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» центральною фігурою в організаційній структурі є директор, який має владу у вирішенні всіх питань діяльності підприємства. Його обов'язки включають відповідальність за загальний стан та функціонування підрозділу, виконання доручень виробничого об'єднання та розпорядження майном згідно з законодавством. Першим заступником директора по технічних питаннях, експлуатації фондів, а також впровадження новітніх технологій є директор з виробництва, який відповідає за контроль за процесом виробництва і виконанням виробничих планів, забезпеченням необхідних ресурсів та технічного обладнання.

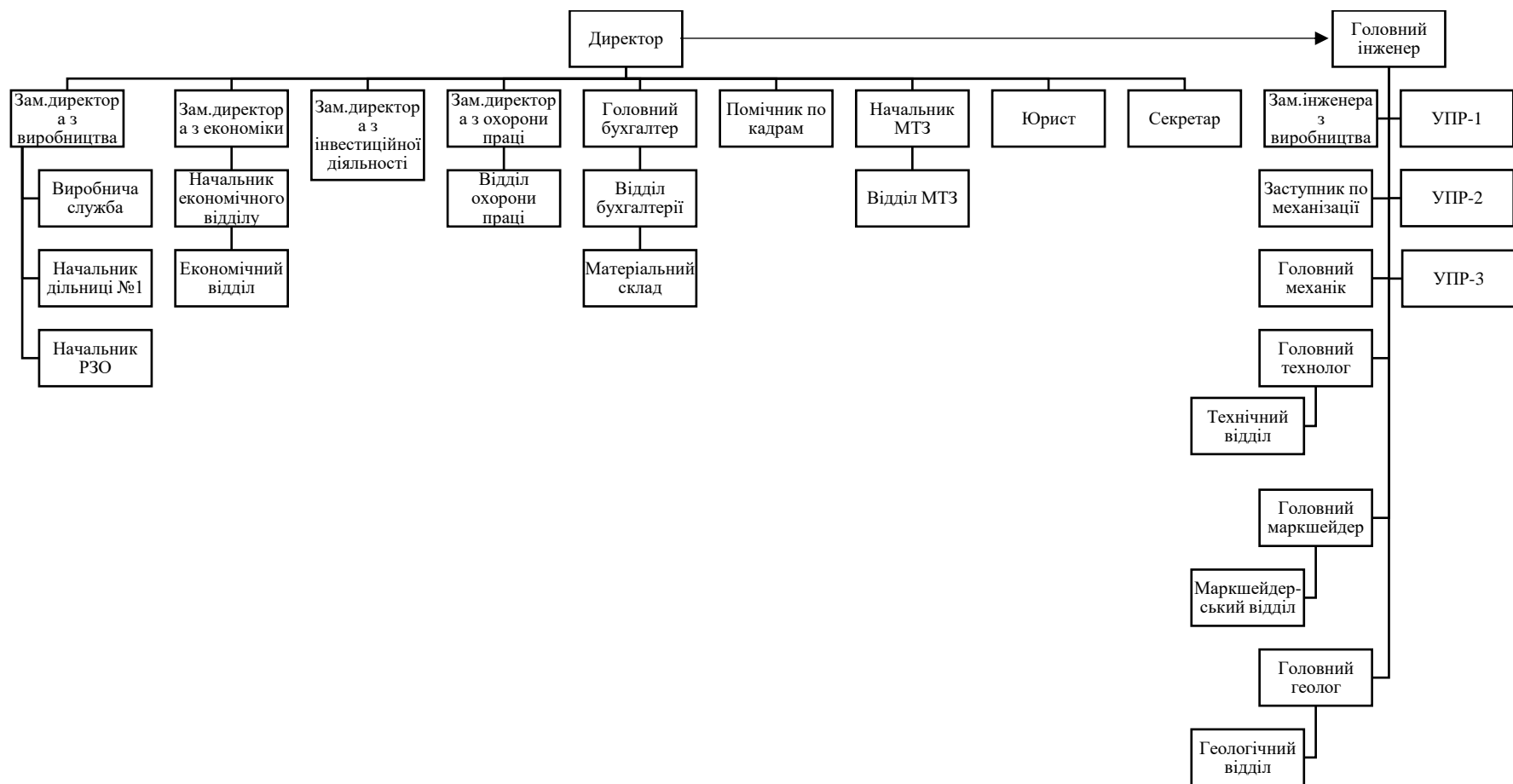

Рисунок 2.1 – Організаційна структура Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Джерело: складено на основі даних ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Інші заступники директора відповідають за економіку, інвестиції, охорону праці, бухгалтерський облік, матеріально-технічне забезпечення, а також за технічну підготовку та геологічне дослідження родовища корисних копалин. Кожен з них має свої обов'язки і відповідальність за відповідні аспекти діяльності підприємства.

2.2 Діагностика фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства

В сучасних умовах конкурентного бізнесу діагностика фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства є важливою складовою стратегічного управління. Ретельний аналіз фінансових показників та ефективності діяльності стає необхідним для визначення конкурентоспроможності та прийняття рішень щодо подальшого розвитку підприємства.

Діагностика дозволяє ідентифікувати проблемні аспекти в управлінні фінансами, вчасно виявляти потенційні ризики та можливості для оптимізації діяльності. У цьому контексті важливо проводити аналіз як внутрішніх фінансових процесів, так і зовнішнього середовища, оскільки це дозволяє підприємствам реагувати на зміни в економічному оточенні та приймати обґрунтовані стратегічні рішення.

Проведемо аналіз фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства з метою визначення його потенціалу та шляхів подальшого удосконалення.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 - Основні фінансово-економічні показники діяльності ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за 2019-2023 роки

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2022	
						«+,-»	%
Доходи від реалізації продукції, тис. грн.	35 961,00	5 712,00	289,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
Собівартість продукції, тис. грн	423 136,0	109 567,0	11 614,0	0,00	0,00	0,00	0,00%
Валовий збиток, тис. грн.	-387 175,0	-103 855	-11 325,0	0,00	0,00	0,00	0,00%
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	-191 663,0	-40 405,0	-117 496	-278 896,0	-109 187,0	169 709,00	60,85%
Витрати на 1 грн реалізованої продукції, тис. грн	11,767	19,182	40,187	0,00	0,00	0,00	0,00%
Чисельність персоналу, осіб	2500	700	500	400	300	-100,00	-25,00%
Фонд оплати праці, тис.грн.	234 653,0	59 228,00	62 628,00	73 394,00	36 091,00	-37 303,0	-50,83%
Середньомісячна ЗП, грн	7 821,77	7 050,95	10 438,00	15 290,42	10 025,28	-5 265,14	-34,43%
Продуктивність праці, тис.грн/особа	14,38	8,16	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

З табл. 2.3 видно, що протягом розглянутого періоду спостерігалася негативна динаміка фінансових показників підприємства. Зокрема, доходи від реалізації продукції, собівартість продукції, валовий прибуток та чистий фінансовий результат у 2022 та 2023 роках дорівнювали нулю, що свідчить про серйозні проблеми у фінансовій діяльності. Причиною цьому стали воєнні дії в Україні, та те, що підприємство територіально знаходиться поблизу зони проведення воєнних дій.

Також варто відзначити спад чисельності персоналу на 25% порівняно з 2022 роком, що може бути наслідком того, що з 2022 року добування вугілля було переведено на мінімальну потужність. Також зменшився фонд оплати праці на 50,83%.

Середньомісячна заробітна плата також відобразила падіння на 34,43% в 2023 році порівняно з попереднім роком. Це може мати серйозні наслідки для мотивації працівників та їх продуктивності. Продуктивність праці залишається на низькому рівні, що свідчить про можливі проблеми у виробничих процесах.

Отже, загальна картина діяльності ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» є тривожною, і потребує ретельного аналізу та розробки стратегій для виходу з кризової ситуації.

Проведемо оцінку активів підприємства, а саме оборотних та необоротних активів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Динаміка активів ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за 2019-2023 роки, тис.грн.

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютний приріст, тис.грн.	Темп приросту %
						2023/2022	
I. Необоротні активи	370 696,0	348 627,00	321 360,0	301 137,0	322 094,0	20 957,0	6,96%
Нематеріальні активи:	124,0	97,00	103,00	79,00	42,00	-37,00	-46,84%
Основні засоби	225 483,0	195 674,00	177 620,0	158 545,0	145 836,0	-12709,00	-8,02%
Незавершені капітальні інвестиції	145 089,0	152 856,00	143 637,0	142 513,0	176 216,0	33 703,0	23,65%
II. Оборотні активи	458 185,0	564 387,00	734 735,0	887 764,0	940 709,0	52 945,0	5,96%
Запаси	37 743,0	30 809,00	30 627,0	28 335,0	70 468,0	42 133,0	148,70%
Виробничі запаси	17 374,0	20 619,00	20 696,0	18 528,0	60 513,0	41 985,0	226,60%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	27 775,0	113 873,00	258 766,0	395 761,0	361 599,0	-34 162,0	-8,63%
з бюджетом	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
Інша поточна дебіторська заборгованість	858,00	1 050,00	724,00	888,00	234,00	-654,00	-73,65%
Гроші та їх еквіваленти	701,00	26,00	26,00	24,00	1 051,00	1 027,00	4279,17%
Готівка	7,00	2,00	1,00	6,00	0,00	-6,00	-100,00%
Рахунки в банках	694,00	24,00	25,00	18,00	1 051,00	1 033,00	5738,89%
Разом	846 863,0	930 996,00	1 074 077	1 206 883	1 280 785	73 902,00	6,12%

За аналізом динаміки активів ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за період з 2019 по 2023 рік виявлено наступне. Загальна тенденція розвитку підприємства відзначається зростанням активів протягом вказаного періоду. Необоротні активи збільшилися у 2023 році на 20 957 тис. грн., або на 6,96%, при цьому спостерігається зменшення нематеріальних активів на 37 тис. грн. (-46,84%) та основних засобів - на 12 709 тис. грн. (-8,02%). Незавершені капітальні інвестиції значно зросли у 2023 році на 33 703 тис. грн., або на 23,65%. Щодо оборотних активів, загальний їх обсяг збільшився на 73 902 тис. грн., або на 6,12%, протягом розглянутого періоду. Варто відзначити значний приріст у розділі «Запаси», зокрема виробничих, які збільшилися на 41 985 тис. грн. (+226,60%), може бути наслідком тимчасової неспроможності підприємства вивезти або переробити вугілля в нормальному темпі через технічні або логістичні обмеження. Дебіторська заборгованість за продукцію також значно зросла, збільшившись на 113 824 тис. грн. (+313,64%).

На рис. 2.2 зображена динаміка оборотних та необоротних активів компанії.

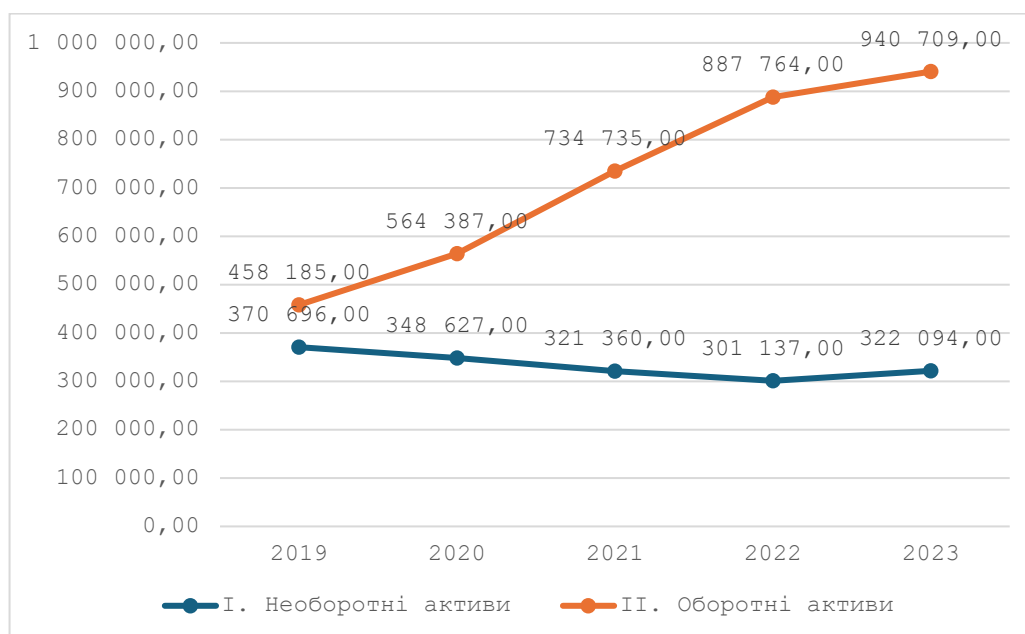

Рисунок 2.2 - Динаміка оборотних та необоротних активів ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за 2019-2023 роки, тис.грн.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Проведемо аналіз показників рентабельності ВП «Шахта 1-3 «Новогродівська» ДП «Селидіввугілля» за період 2019-2023 роки (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 - Аналіз показників рентабельності ВП «Шахта 1-3 «Новогродівська» ДП «Селидіввугілля» за період 2019-2023 роки.

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2022
Рентабельність (збитковість) капіталу, %	-20,26	-4,09	-10,61	-22,86	-7,30	15,56
Рентабельність (збитковість) продукції %	-45,30	-36,88	-1011,68	0,00	0,00	0,00
Рентабельність (збитковість) продажу %	-532,97	-707,37	-40656,06	0,00	0,00	0,00

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ВП «Шахта 1-3 «Новогродівська» ДП «Селидіввугілля»

Аналізуючи табл. 2.5, можемо побачити динаміку рентабельності ВП "Шахта 1-3 «Новогродівська» ДП «Селидіввугілля» за період з 2019 по 2023 рік.

Показник рентабельності капіталу у 2019 році -20,26%, у 2020 році -4,09%, у 2021 році -10,61%, у 2022 році спостерігається зниження до -22,86%, тоді як у 2023 році відбулася позитивна динаміка, відзначившись значенням -7,30%. За аналізом, можна зазначити, що відхилення у 2023 році становить 15,56% порівняно з попереднім роком, що може свідчити про певні покращення в управлінні капіталом підприємства.

Показник рентабельності (збитковість) продукції вказує на відношення прибутку чи збитків до обсягу виробленої продукції. У 2019 році цей показник склав -45,30%, у 2020 році -36,88%, у 2021 році спостерігається драматичне зниження до -1011,68%, тоді як у 2022 та 2023 роках рентабельність продукції та продажу залишається на нульовому рівні (0,00%). Це може свідчити про те, що підприємство не здатне забезпечити прибутковість у сегменті виробництва.

Показник рентабельністю (збитковість) продажу відображає ефективність продажу продукції та визначається відношенням прибутку чи збитків до суми реалізованої продукції. У 2019 році цей показник склав -532,97%, у 2020 році -

707,37%, у 2021 році спостерігається дуже висока величина збитків -40656,06%, тоді як у 2022 та 2023 роках рентабельність продажу також залишається на нульовому рівні (0,00%). Це може свідчити про серйозні проблеми у сфері маркетингу та збуту продукції підприємства.

Проведемо оцінку ефективності використання необоротних активів ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за 2019-2023 роки, (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Оцінка ефективності використання необоротних активів ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за 2019-2023 роки

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютний приріст, тис.грн.	Темп приросту, %
						2023/2022	
Фондовіддача, грн/грн	0,16	0,03	0,0016	0,00	0,00	0,00	0,00%
Фондомісткість грн/грн	6,270	34,25	614,602	0,000	0,000	0,00	0,00%
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,757	0,792	0,819	0,835	0,851	0,02	1,91%
Коефіцієнт оновлення основних фондів	2,51	3,86	4,76	4,93	5,83	0,90	18,23%
Коефіцієнт вибуття основних засобів	3,11	3,80	4,52	5,06	5,71	0,65	12,84%
Рентабельність (збитковість) основних засобів. тис.грн.	-0,85	-0,21	-0,66	-0,69	0,00	0,69	-100,00%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Аналізуючи табл. 2.6, щодо оцінки ефективності використання необоротних активів ВП "Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за період 2019-2023 роки, можна визначити динаміку різних показників.

Показник фондівіддача у 2019 році склав 0,16, але вже у 2020 році відбулася негативна зміна, та знизився до 0,03. При цьому відсутній абсолютний приріст і темп приросту цього показника за період 2023/2022 років також склав 0,00%.

Показник фондомісткість вказує на вартість необоротних активів на одиницю прибутку. У 2019 році цей показник склав 6,270 тис. грн., у 2020 році значно збільшився до 34,25 тис. грн., але знову знизився до 614,602 тис. грн. у 2021 році. У наступні роки 2022 та 2023 років фондомісткість становить 0,000 тис. грн., що свідчить про відсутність приросту та нульовий темп приросту.

Щодо інших показників, таких як коефіцієнт зносу, оновлення та вибуття основних засобів, спостерігається певна динаміка зростання, яка вказує на активність у процесах оновлення та вибуття активів підприємства. Наприклад, коефіцієнт оновлення основних фондів збільшився на 18,23% за період 2023/2022 років.

Проте, рентабельність основних засобів у 2023 році стала позитивною на рівні 0,69 тис. грн., порівняно з минулими роками, коли були від'ємні значення. Це може вказувати на певне поліпшення у використанні необоротних активів для генерації прибутку на підприємстві.

2.3 Оцінка рівня економічної безпеки підприємства

В умовах сучасного глобалізованого економічного середовища питання економічної безпеки підприємства набуває все більшої важливості. Забезпечення стійкості та витривалості діяльності підприємства в умовах економічних труднощів, змін в ринковому середовищі та інших негативних чинників вимагає системного підходу до оцінки та управління його економічною безпекою.

У цьому контексті, проведення SWOT-аналізу стає необхідним інструментом для виявлення внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на економічну безпеку підприємства.

Проведемо SWOT-аналіз для ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 - SWOT-аналіз для ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Можливості	Сильні сторони
<p>Зростання світового попиту на енергоресурси може призвести до збільшення попиту на вугілля;</p> <p>Зростання цін на вугілля може призвести до збільшення доходів шахти;</p> <p>Держава може надавати шахті фінансову та іншу підтримку;</p> <p>Впровадження нових технологій може призвести до підвищення ефективності видобутку вугілля.</p>	<p>Шахта має кваліфікований персонал з великим досвідом роботи;</p> <p>Шахта обладнана сучасним обладнанням для видобутку вугілля;</p> <p>Шахта має значні розвідані запаси вугілля;</p> <p>Шахта розташована в сприятливому географічному положенні, що забезпечує доступ до ринків збуту.</p>
Загрози	Слабкі сторони
<p>Зростання популярності альтернативних джерел енергії може призвести до зниження попиту на вугілля;</p> <p>Зниження цін на вугілля може призвести до зменшення доходів шахти;</p> <p>Виснаження розвіданих запасів вугілля може призвести до закриття шахти;</p> <p>Відсутність видобутку кам'яного вугілля у зв'язку з воєнними діями біля території розташування підприємства</p>	<p>Собівартість видобутку вугілля на шахті є високою;</p> <p>Частина інфраструктури шахти потребує оновлення;</p> <p>Шахта відчуває нестачу фінансування для модернізації виробництва;</p> <p>Безпеки праці на шахті потребує покращення</p>

Джерело: побудовано автором

Здійснений SWOT-аналіз для ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» виявив ряд ключових аспектів, що впливають на його функціонування та перспективи розвитку. Зокрема, у сильні сторони шахти включаються наявність кваліфікованого персоналу з значним досвідом, сучасне обладнання для видобутку, значні розвідані запаси вугілля та вигідне географічне розташування, забезпечуючи доступ до ринків збуту. Натомість, слабкі сторони відзначаються високою собівартістю видобутку вугілля, потребою в оновленні інфраструктури, нестачею фінансування для модернізації виробництва та необхідністю поліпшення системи безпеки праці.

З урахуванням перелічених аспектів можна зробити наступні висновки. В першу чергу, шахта має потенціал для розвитку, особливо з урахуванням зростання світового попиту на вугілля та можливості отримання підтримки з боку держави. Проте, для забезпечення стійкого функціонування та конкурентоспроможності необхідно активно впроваджувати нові технології для підвищення ефективності видобутку, а також здійснювати інвестиції в оновлення інфраструктури та

підвищення безпеки праці. Зокрема, важливо зосередитися на зниженні собівартості видобутку та пошуку додаткових джерел фінансування для здійснення необхідних інвестицій. Також, враховуючи загрози, пов'язані з альтернативними джерелами енергії та політичною нестабільністю, шахті варто активно працювати над диверсифікацією виробництва та зменшенням залежності від зовнішніх факторів.

Проведемо діагностику ймовірності банкрутства ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за допомогою моделей Матвійчука А.В. та Терещенка О.О., які були описані у розділі 1. Вхідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Терещенка О.О. у період з 2019 по 2023 роки подано в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 - Вихідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Терещенка О.О. за 2019-2023 роки.

Компоненти моделі	2019	2020	2021	2022	2023
x1	-0,11	-0,02	-0,05	-1,15	-0,04
x2	0,47	0,49	0,49	0,50	0,46
x3	-0,23	-0,04	-0,11	-2,30	-0,09
x4	-5,33	-7,07	-406,56	0,00	0,00
x5	1,05	5,39	105,98	0,00	0,00
x6	-0,23	-0,04	-0,11	-2,30	-0,09

Джерело: складено автором за даними ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Проведемо розрахунок ймовірності банкрутства ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Терещенка О.О. по рокам:

$$Z_{2019}=1,5*(-0,11)+0,08*0,47+10*(-0,23)+5*(-5,33)+0,3*(1,05)+0,1*(-0,23)=-28,74$$

В 2019 році існувала висока загроза банкрутства.

$$Z_{2020}=1,5*(-0,02)+0,08*0,49+10*(0,04)+5*(7,07)+0,3*(5,39)+0,1*(0,04)=-34,18$$

В 2020 році існувала висока загроза банкрутства.

$$Z_{2021}=1,5*(-0,05)+0,08*0,49+10*(-0,11)+5*(-406,56)+0,3*0,00+0,1*0,00=-2002,16$$

В 2021 році існувала висока загроза банкрутства.

$$Z_{2022}=1,5*(-0,15)+0,08*0,50+10*(-2,30)+5*0,00+0,3*0,00+0,1*(-2,30)=-24,95$$

В 2022 році існувала висока загроза банкрутства.

$$Z_{2023}=1,5*(-0,04)+0,08*0,46+10*(-0,09)+5*0,00+0,3*0,00+0,1*(-0,09)=-0,88$$

В 2022 році існувала висока загроза банкрутства.

Отже, можна зробити висновок, що протягом розглянутого періоду підприємство має стикатися з серйозною фінансовою нестабільністю та високим ризиком банкрутства. Спроби підприємства зменшити цей ризик та покращити фінансове становище можуть вимагати негайних та ефективних заходів управління фінансами та стратегії розвитку.

Далі розглянемо ймовірність банкрутства за зарубіжними методиками та порівняємо отримані результати за всіма цими методиками. Вихідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Альтмана Е. в 2019-2023 роки наведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Дані для розрахунку ймовірності банкрутства ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Альтмана Е. в 2019-2023 роки

Компоненти моделі	2019	2020	2021	2022	2023
x1	-3,928	-2,453	-2,061	-4,133	-2,124
x2	-1,56	-1,44	-1,34	-1,27	-1,43
x3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
x4	-0,46	-0,11	-0,01	0,00	0,00
x5	-0,53	-0,51	-0,51	-0,50	-0,54

Джерело: складено автором за даними ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Проведемо розрахунок ймовірності банкрутства ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Альтмана Е. по рокам:

$$Z_{2019}=1,2*(-3,928)+1,4*(-1,56)+3,3*0,00+0,6*(-0,46)+0,999*(-0,53)=-3,928$$

Відповідно до отриманого значення в даний період у підприємства була дуже висока ймовірність банкрутства.

$$Z_{2020}=1,2*(-2,453)+1,4*(-1,44)+3,3*0,00+0,6*(-0,11)+0,999*(-0,51)=-2,453$$

Відповідно до отриманого значення в даний період у підприємства була дуже висока ймовірність банкрутства.

$$Z_{2021}=1,2*(-2,061)+1,4*(-1,34)+3,3*0,00+0,6*(-0,01)+0,999*(-0,50)=-2,061$$

Відповідно до отриманого значення в даний період у підприємства була дуже висока ймовірність банкрутства.

$$Z_{2022}=1,2*(-4,133)+1,4*(-1,27)+3,3*0,00+0,6*0,00+0,999*(-0,50)=-4,133$$

Відповідно до отриманого значення в даний період у підприємства була дуже висока ймовірність банкрутства.

$$Z_{2023}=1,2*(-2,124)+1,4*(-1,43)+3,3*0,00+0,6*0,00+0,999*(-0,54)=-2,124$$

Відповідно до отриманого значення в даний період у підприємства була дуже висока ймовірність банкрутства.

За моделлю Альтмана Е. проведено розрахунок ймовірності банкрутства ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за період з 2019 по 2023 рік. Отримані значення Z-індексу вказують на ступінь фінансового здоров'я підприємства.

У кожному з років (2019, 2020, 2021, 2022, 2023) значення Z-індексу виявилось негативним та відносно низьким (-3,928, -2,453, -2,061, -4,133, -2,124 відповідно), що свідчить про дуже високу ймовірність банкрутства підприємства.

Отже, за моделлю Альтмана Е. підприємство у розглянутому періоді стикалося з постійно високим ризиком банкрутства. Це свідчить про нестабільність фінансового стану компанії та необхідність вжиття негайних заходів для вдосконалення фінансового управління та стратегічного планування з метою зменшення фінансового ризику та забезпечення стійкості підприємства.

Проведемо оцінку показників економічної безпеки підприємства та розрахуємо фінансову складову (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Оцінка показників фінансової складової ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Альтмана Е. в 2019-2023 роки

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019
Коефіцієнт автономії	-1,117	-1,061	-1,031	-1,011	-1,168	-0,051
Коефіцієнт фінансування	-1,895	-1,942	-1,970	-1,989	-1,856	0,039
Коефіцієнт покриття	0,196	0,195	0,178	0,161	0,152	-0,044
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,095	0,012	0,000	0,000	0,000	-0,095
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,027	0,004	0,000	0,000	0,000	-0,027
Коефіцієнт рентабельності (збитковості) діяльності,	-0,915	-0,948	-0,975	0,000	0,000	0,915

Джерело: складено автором за даними ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Оцінка показників техніко-технологічної потужності складової, (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Оцінка показників техніко-технологічної потужності складової ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Альтмана Е. в 2019-2023 роки

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019
Коефіцієнт виробничої потужності	31 070,304	17 625,600	1 248,480	0,000	0,000	-31 070,304
Коефіцієнт зносу	0,757	0,792	0,819	0,835	0,851	0,094
Фондовіддачі, грн/грн	0,159	0,029	0,002	0,000	0,000	-0,159
Коефіцієнт використання обладнання	0,008	0,045	0,471	0,000	0,000	-0,008

Джерело: складено автором за даними ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Оцінка показників інтелектуально-кадрової складової, (табл. 2.12).

Таблиця 2.11 – Оцінка показників інтелектуально-кадрової складової ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Альтмана Е. в 2019-2023 роки

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт плинності кадрів	0,992	1,007	1,000	1,033	0,769	-0,223
Продуктивність праці	14,384	8,160	0,578	0,000	0,000	-14,384

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7
Фондоозброєність праці тис.грн/особа	150,322	129,585	117,629	101,631	121,530	-28,792
Коефіцієнт раціоналізаторської активності	0,010	0,009	0,011	0,000	0,000	-0,010
Коефіцієнт співвідношення високо-кваліфікованих та кваліфікованих працівників	0,006	0,019	0,032	0,000	0,000	-0,006
Коефіцієнт співвідношення висококваліфікованих та кваліфікованих працівників	0,250	0,220	0,136	0,053	0,031	-0,219

Джерело: складено автором за даними ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Оцінка показників екологічної складової наведена в табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Оцінка показників екологічної складової ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Альтмана Е. в 2019-2023 роки

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019
Коефіцієнт перевищення нормативного обсягу викидів шкідливих речовин в атмосферу	0,9	0,86	0,84	0	0	-0,900
Коефіцієнт залюднення ареалу шкідливого впливу	5,000	3,333	3,497	4,115	4,762	-0,238

Джерело: складено автором за даними ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Оцінка показників політико-правової складової наведена в табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Оцінка показників політико-правової складової ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» за моделлю Альтмана Е. в 2019-2023 роки

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2019
Політико-правові фактори	0,7	0,65	0,55	0,3	0,35	-0,35

Джерело: складено автором за даними ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Розрахуємо загальні показники кожної складової за формулою (1.1).

$$K_{\text{фін}} = \frac{(-0,51) \times (-0,44) \times (-0,95) \times (-0,27)}{0,094} = 0,000133$$

$$K_{\text{техн}} = \frac{(-31\,070,304) \times (-0,159) \times (-0,008)}{0,094} = -395,126$$

$$K_{\text{кадр}} = \frac{(-14,384) \times (-28,792) \times (-0,010) \times (0,006) \times (-0,219)}{-0,223} = 0,024$$

$$K_{\text{еколог}} = \frac{1}{-0,900 \times (-0,238)} = 4,667$$

$$K_{\text{прав}} = -0,35$$

Визначимо узагальнюючий показник рівня економічної безпеки підприємства R, за формулою (1.2).

$$R = 0,000133 \times (-395,126) \times 0,024 \times 4,667 \times (-0,35) = 0,002$$

Зазначений узагальнюючий показник рівня економічної безпеки підприємства, який складає $R=0.0021$, свідчить про низький рівень економічної стійкості підприємства. Згідно з наведеною умовою, нормативне значення всіх компонентів економічної безпеки визначено як більше 1, що означає прийнятний рівень для кожного з них.

РОЗДІЛ 3
РОЗРОБКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО
ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІДОКРЕМЛЕНОГО
ПІДРОЗДІЛУ «ШАХТА 1-3 «НОВОГРОДІВСЬКА» ДП
«СЕЛИДІВВУГІЛЛЯ»

3.1 Розробка бізнес-пропозиції щодо підвищення рівня економічної безпеки Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Вугільна промисловість відіграє значущу роль у світовій енергетиці, забезпечуючи значний обсяг енергоносіїв та робочих місць. Однак, разом зі своїми перевагами, вугільна галузь стикається з різними викликами та загрозами, які ставлять під сумнів її економічну безпеку. Ці виклики включають в себе технічні та технологічні ризики, економічну нестабільність, екологічні проблеми та соціальні труднощі.

Забезпечення економічної безпеки пов'язане з аналізом, прогнозуванням і передбаченням різних факторів, які впливають на підприємство зовні та всередині. Для досягнення цієї мети необхідно використовувати системний та комплексний підхід, який базується на ефективному використанні відповідних інформаційно-аналітичних ресурсів, логіки та моделювання з використанням сучасних математичних методів. Оскільки врахування всіх можливих факторів і загроз може бути складним або навіть неможливим, важливо визначити пріоритети та обрати, адаптувати або розробити модель, яка допоможе визначити необхідні заходи для забезпечення економічної безпеки [10].

Ураховуючи те, що виявлені показники економічної безпеки підприємства мають недоліки у відношенні до ринкових умов, стає очевидною потреба у розробці адекватного методу забезпечення економічної безпеки, який би

відзначався гнучкістю та адаптивністю до змінюючихся ринкових умов, а також здатністю адаптуватися до специфіки діяльності шахти та досягати бажаного результату.

Розглянемо алгоритм дій для забезпечення економічної безпеки на Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля», рис. 3.1.

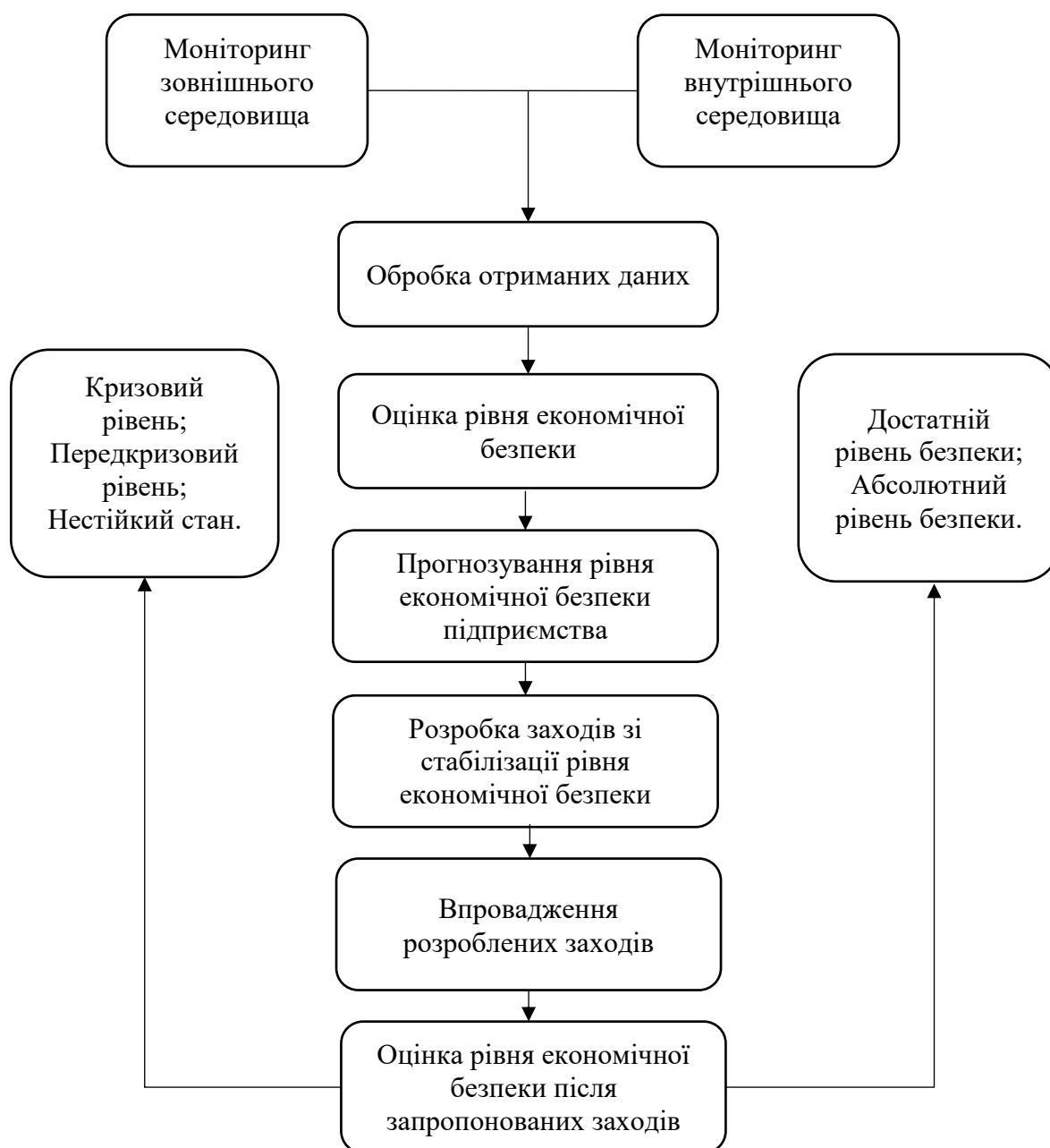

Рисунок 3.1 - Алгоритм дій для забезпечення економічної безпеки ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Джерело: розроблено автором

На початковому етапі процесу аналізу здійснюється контроль за інформацією, що стосується внутрішнього та зовнішнього оточення.

Внутрішнє оточення підприємства описується як внутрішні чинники, такі як цілі, завдання, структура, технології та персонал. Культура та імідж організації також увійшли до цієї категорії внутрішніх факторів. Вивчається взаємозв'язок між цими факторами.

Для аналізу внутрішнього оточення використовуються різні методи, такі як аналітичні та експертні методи, лінійне та динамічне програмування, а також методи діагностики, які можуть бути експрес-діагностикою або більш детальною ґрунтовною діагностикою, разом з внутрішнім моніторингом.

Зовнішнє оточення організації включає в себе мікрооточення, яке складається з таких складових як споживачі, партнери, конкуренти, центральні та місцеві органи влади, а також природні умови. Також до зовнішнього оточення відносяться макрооточення, яке включає міжнародні події та контекст, стан економіки, соціокультурні аспекти, політичні умови, розвиток науки й технологій, правові аспекти та соціально-суспільні фактори.

Для аналізу зовнішнього оточення застосовуються такі методи, як зовнішнє та цільове спостереження, а також неформальний та формальний пошуки даних.

На другому етапі процесу відбувається опрацювання та систематизація зібраної інформації, а також її аналіз для визначення подальших кроків.

Під час третього етапу визначається рівень економічної стійкості підприємства і встановлюються показники, які характеризують ступінь захищеності компанії. Для прогнозування рівня економічної стійкості застосовується метод екстраполяції, що базується на аналізі статистичних даних для виявлення закономірностей і тенденцій економічних явищ. Цей метод ґрунтується на припущенні, що фактори, що впливають на розвиток явища в минулому, будуть актуальні й у майбутньому. При використанні екстраполяції враховуються тенденції зміни кількісних характеристик об'єкта. Екстраполяційні методи є найбільш поширеними та розробленими.

Після обчислення прогнозних показників, наступним кроком у процесі буде розробка та впровадження стратегій для зміцнення економічної стійкості підприємства.

Останнім етапом забезпечення економічної безпеки підприємства буде аналіз результатів виконання алгоритму та оцінка рівня економічної стійкості підприємства після впровадження запланованих заходів.

У сучасних умовах гірничої промисловості, забезпечення ефективної економічної діяльності шахт вимагає створення спеціалізованих структур, які забезпечують надійний контроль та управління фінансовими ризиками. Створення відділу з економічної безпеки на шахті є важливим кроком у забезпеченні стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Даний документ пропонує загальний опис основних кроків при створенні відділу з економічної безпеки на шахті.

Для виконання даної умови запропоновано створити відділ з економічної безпеки на ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» (рис. 3.2).

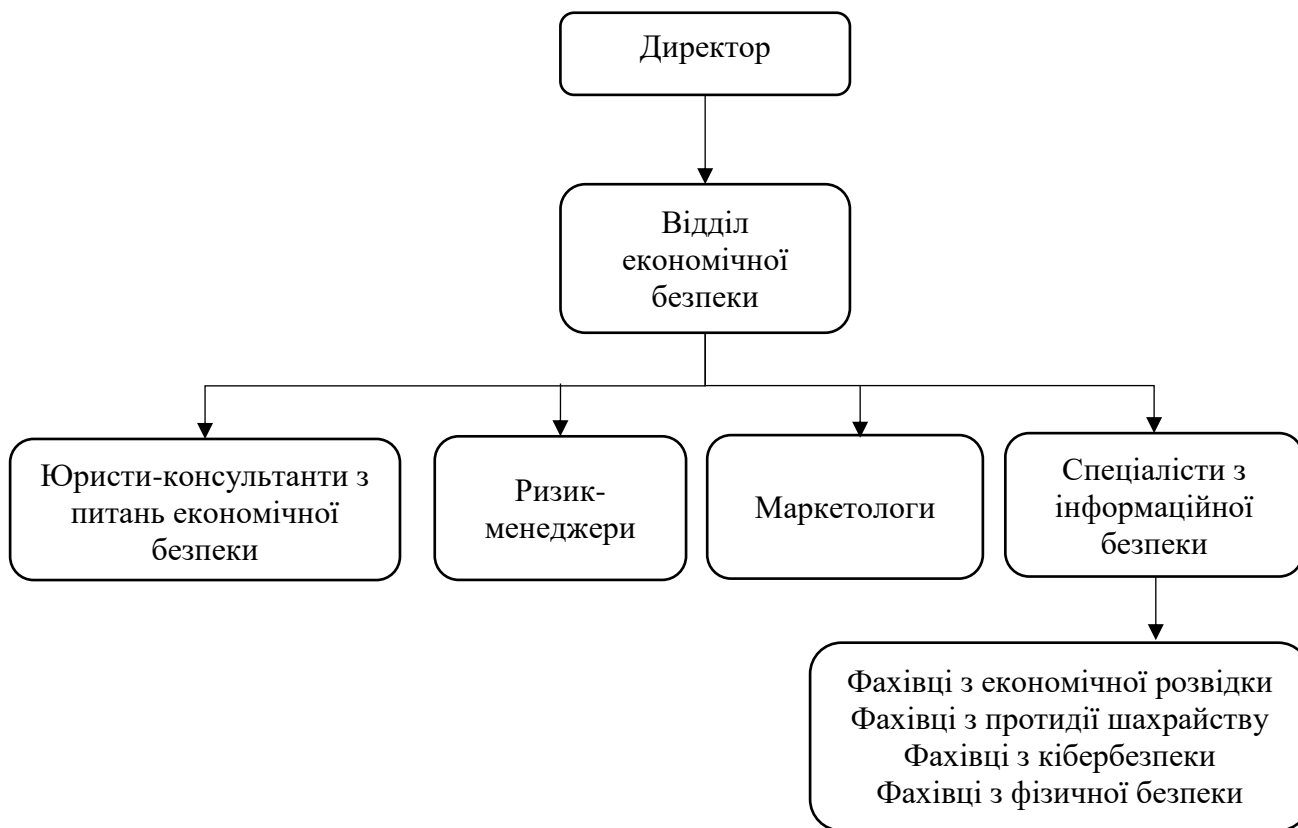

Рисунок 3.2 - Організаційна структура відділу з економічної безпеки ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля»

Джерело: розроблено автором

Створення відділу з економічної безпеки передбачає розподіл відповідальності між різними спеціалізованими групами фахівців.

Основними завданнями відділу будуть:

- забезпечення стратегічного керівництва компанією, зокрема, її загальною та маркетинговою стратегією;
- постачання інформацією попереджувального характеру, а також інформацією, що надає конкурентні переваги та допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень, що відповідають оперативним умовам, особливо в умовах жорсткого конкурентного середовища;
- забезпечення захисту та безпеки підприємства від різних ризиків, що виникають внаслідок негативного впливу зовнішнього середовища. Ці ризики можуть включати протиправні дії конкурентів, злочинні активності, виявлення промислового (комерційного) шпигунства, шахрайства та інших загроз.

Реальна розвідувальна діяльність означає проведення заходів для досягнення комерційного успіху підприємства шляхом отримання тактичної або конкурентної переваги над можливими супротивниками. Це включає в себе виявлення потенційних ризиків та можливостей для підприємства і управління ними. При цьому, віднесення функцій конкурентної розвідки до компетенції служби безпеки вважається законним у тих випадках, коли конкурент намагається вчинити насильницьке придушення підприємства через злочинні дії, такі як напади на майно, життя та здоров'я працівників. Проте, вважається помилковим віднесення таких функцій до компетенції служби безпеки у випадку, коли мова йде про конкурентний вплив або стандартну конкурентну боротьбу за допомогою некримінальних методів. У цьому випадку дії, які можуть становити суттєву небезпеку для підприємства, не підпадають під компетенцію служби безпеки і залишаються поза її компетенцією.

Розглянемо функціональні обов'язки спеціалістів відділу з новоствореного відділу економічної безпеки.

Керівник відділу з економічної безпеки відповідає за загальне керівництво та розробку стратегій забезпечення економічної безпеки. Він координує співпрацю з іншими підрозділами підприємства, спрямовану на досягнення цілей економічної безпеки, і контролює роботу підлеглих співробітників.

Юристи-консультанти з економічної безпеки забезпечують юридичну підтримку, розробляють та аналізують нормативні акти та надають правову консультацію. Вони також представляють інтереси підприємства в судових та інших органах.

Ризик-менеджери визначають, оцінюють та аналізують ризики економічної безпеки, а також розробляють та впроваджують заходи для їх запобігання та нейтралізації. Вони також ведуть моніторинг ризиків, щоб забезпечити ефективний контроль.

Маркетологи виконують маркетингові дослідження ринку, розробляють стратегії маркетингу та проводять рекламну та інформаційну діяльність з питань економічної безпеки.

Спеціалісти з інформаційної безпеки забезпечують захист інформаційних ресурсів підприємства від несанкціонованого доступу, розробляють та впроваджують системи інформаційної безпеки та ведуть їх моніторинг. Кожна з цих груп спеціалістів вносить важливий внесок у забезпечення економічної безпеки підприємства на шахті.

Фахівці з економічної розвідки здійснюють збір та аналіз інформації щодо зовнішніх та внутрішніх економічних загроз, виявляють та оцінюють ризики для економічної безпеки підприємства, а також розробляють та впроваджують заходи для запобігання та нейтралізації цих загроз.

Фахівці з протидії шахрайству займаються розслідуванням випадків шахрайства, розробляють та впроваджують заходи для запобігання шахрайству та проводять навчання персоналу з питань протидії шахрайству.

Фахівці з кібербезпеки забезпечують захист інформаційних ресурсів підприємства від кіберзагроз, розробляють та впроваджують системи кібербезпеки, а також здійснюють моніторинг цієї безпеки.

Фахівці з фізичної безпеки відповідають за фізичний захист об'єктів та майна підприємства, організовують пропускний режим на підприємстві та здійснюють контроль за дотриманням правил фізичної безпеки.

Новостворена система економічної безпеки на підприємстві ВП «Шахта 1-3 «Новогродівська» ДП «Селидіввугілля» розроблена для роботи у двох режимах - звичайному і надзвичайному. У звичайному режимі, коли немає суттєвих загроз для нормальної діяльності організації, система виконує профілактичні та інформаційні функції. Проводиться прогнозування та попередження можливих загроз, і робота всіх структурних підрозділів підприємства здійснюється на звичайному рівні. У випадку виникнення локальних загроз, їх вирішення проводиться в робочому темпі. Основні локальні загрози для шахти включають періодичні зміни у динаміці, появу недобросовісних конкурентів, зміни у чинному законодавстві, перебої з постачанням сировини та плинність кадрів.

Під час надзвичайних обставин можуть виникнути значні загрози, що можуть серйозно пошкодити підприємство. У таких ситуаціях на шахті, в рамках системи економічної безпеки, повинна бути спеціальна група висококваліфікованих працівників, які повинні мати глибокі знання в широкому спектрі проблем та ефективних методів їх вирішення.

Останнім етапом у формуванні системи економічної безпеки підприємства є впровадження заходів для ефективного контролю за діяльністю відділу. Побудова такої системи контролю повинна враховувати особливості функціонування підприємств у галузі харчової промисловості. Якщо протягом певного періоду часу результати заходів з забезпечення економічної безпеки підприємства вважаються незадовільними, то необхідно повернутися до етапу розробки економічно обґрунтованого проєкту.

3.2 Обґрунтування економічної доцільності реалізації розробленої бізнес-пропозиції

У попередньому розділі було запропоновано створення відділу економічної безпеки на ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля». Тепер проведемо розрахунки витрат, які будуть необхідні для їх реалізації.

Організація відділу включає в себе залучення та підготовку персоналу. Це вимагає витрат на збір інформації, проведення співбесід, навчання та підготовку нового персоналу.

Додатково, для ефективного функціонування відділу необхідне придбання обладнання та програмного забезпечення, що включає комп'ютери та спеціалізовані програми для моніторингу та аналізу даних.

Розробка та впровадження методик та стандартів безпеки також потребує фінансування. Це включає витрати на проведення досліджень, розробку методик та стандартів, а також їхнє впровадження в робочий процес.

Складемо календарний план роботи відділу економічної безпеки (табл.3.1).

Таблиця 3.1 – Календарний план роботи відділу економічної безпеки ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» у проєктному році

Місяць	План роботи
1	2
Січень	Розробка та затвердження плану роботи відділу на проєктний рік. Проведення інструктажу з персоналу з питань економічної безпеки. Здійснення аналізу ризиків економічної безпеки підприємства
Лютий	Розробка та впровадження системи економічної безпеки підприємства. Проведення аудиту фінансово-господарської діяльності підприємства. Здійснення контролю за дотриманням законодавства.
Березень	Проведення навчань персоналу з питань протидії шахрайству. Здійснення розслідування випадків шахрайства. Розробка та впровадження системи кібербезпеки підприємства.
Квітень	Здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства. Проведення аудиту інформаційної безпеки підприємства. Розробка та впровадження системи фізичної безпеки підприємства.

Продовження таблиці 3.1

1	2
Травень	Здійснення контролю за дотриманням правил фізичної безпеки. Проведення навчань персоналу з питань фізичної безпеки. Здійснення захисту комерційної таємниці.
Червень	Підготовка звіту про діяльність відділу економічної безпеки за I півріччя проєктного року. Участь у нараді з питань економічної безпеки підприємства. Розробка плану роботи відділу на III квартал проєктного року.
Липень	Здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства. Проведення аудиту кадрового складу підприємства. Розробка та впровадження системи мотивації персоналу для запобігання економічним злочинам.
Серпень	Здійснення контролю за дотриманням правил внутрішнього контролю. Проведення навчань персоналу з питань економічної безпеки. Здійснення захисту комерційної таємниці.
Вересень	Підготовка звіту про діяльність відділу економічної безпеки за III квартал проєктного року. Участь у нараді з питань економічної безпеки підприємства. Розробка плану роботи відділу на IV квартал проєктного року.
Жовтень	Здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства. Проведення аудиту закупівель. Розробка та впровадження системи антикорупційних заходів
Листопад	Здійснення контролю за дотриманням антикорупційних заходів. Проведення навчань персоналу з питань антикорупційного законодавства. Здійснення захисту комерційної таємниці.
Грудень	Підготовка звіту про діяльність відділу економічної безпеки за проєктний рік. Участь у нараді з питань економічної безпеки підприємства. Розробка плану роботи відділу на другий проєктний рік.

Джерело: розроблено автором

Проведемо аналіз фінансових витрат на виплату заробітної плати працівникам, що зайняті у забезпеченні економічної безпеки ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля», табл. 3.2.

На основі поданих у табл. 3.2 даних про фінансові витрати на заробітну плату відділу економічної безпеки ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» можна зробити наступні висновки.

Загальна сума витрат на заробітну плату працівників, які зайняті у відділі економічної безпеки, становить 2 225 280,00 гривень на рік.

Таблиця 3.2 – Фінансові витрати на заробітну плату відділу економічної безпеки

Посада	Чисельність, осіб	Заробітна плата на місяць, грн.	Витрати на рік, грн.
Керівник відділу економічної безпеки	1,00	26 000,00	312 000,00
Юрист-консультант з питань економічної безпеки	2,00	18 000,00	216 000,00
Ризик-менеджер	2,00	18 000,00	216 000,00
Маркетолог	3,00	18 000,00	216 000,00
Фахівець з економічної розвідки	3,00	18 000,00	216 000,00
Фахівець з протидії шахрайству	3,00	18 000,00	216 000,00
Фахівець з кібербезпеки	3,00	18 000,00	216 000,00
Фахівець з фізичної безпеки	3,00	18 000,00	216 000,00
ЄСВ, 22%			401 280,00
Разом			2 225 280,00

Джерело: розраховано автором

Ця витрата включає заробітну плату різних посад, таких як керівник відділу, юристи-консультанти, ризик-менеджери, маркетологи, фахівці з економічної розвідки, протидії шахрайству, кібербезпеки та фізичної безпеки, а також обов'язкові внески до Єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ).

Складемо бюджет основних витрат для належного функціонування відділу економічної безпеки шахти.

Таблиця 3.3 – Бюджет основних витрат відділу економічної безпеки

Складова витрат	Вартість, грн.
Підготовка матеріалів	100 000,00
Розробка програм та стандартів безпеки	150 000,00
Технічна підтримка та обладнання	1 100 000,00
Меблі для офісу	500 000,00
Непередбачувані витрати	150 000,00
Разом	2 000 000,00

Джерело: розраховано автором

У процесі реалізації запропонованого заходу, пов'язаного з створенням відділу економічної безпеки на ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля», складно передбачити можливий економічний вигравш, особливо у випадку, якщо такий підрозділ раніше не існував. Саме тому одним з

універсальних показників ефективності роботи підприємства може бути динаміка обсягу реалізованої продукції.

В кінці року буде проведена оцінка діяльності відділу, яка відповідала за питання економічної безпеки та роботи підприємства в цілому. Позитивним результатом роботи системи забезпечення економічної безпеки буде вважатися збереження або зростання коефіцієнта рентабельності діяльності. Це свідчитиме про те, що незважаючи на додаткові витрати, спостерігаються позитивні зміни.

Основним критерієм для оцінки ефективності діяльності відділу буде досягнення підвищення рівня економічної безпеки підприємства та збільшення обсягу реалізації продукції. Прогнозується, що за умов стабільного зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування організації, інтегральний показник фінансової складової економічної безпеки буде змінюватися відповідно до загальної тенденції.

Перед початком роботи відділу економічної безпеки буде поставлене завдання від керівництва підприємства щодо досягнення певних економічних результатів. Очікується, що застосування рекомендованих заходів дозволить щорічно збільшувати чистий дохід підприємства, орієнтовно на 10-15%. Збільшення даного показника передбачається після повного відновлення роботи підприємства після завершення воєнних дій в Україні.

Розрахуємо прогноз зростання прибутку підприємства як економічний ефект від проведення заходів створення відділу економічної безпеки (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Прогноз фінансових результатів на проєктний рік ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля, тис.грн.

Показник	2023	Проєктний рік	Відхилення	
			Проєктний рік/2023	
1	2	3	«+, -»	%
Доходи від реалізації продукції, тис. грн.	0	43 153,20	43 153,20	0,00%
Собівартість продукції, тис. грн	0	17 261,28	17 261,28	0,00%
Валовий збиток, тис. грн.	0	25 891,92	25 891,92	0,00%
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	-109 187,00	-14 012,16	95 174,84	87,17%

1	2	3	4	5
Витрати на 1 грн реалізованої продукції, тис. грн	0	0,40	0,40	0,00%
Чисельність персоналу, осіб	300	400,00	100,00	33,33%
Фонд оплати праці, тис.грн.	36 091,00	39 904,08	3 813,08	10,57%
Середньомісячна ЗП, грн	10 025,28	8 313,35	-1 711,93	-17,08%
Продуктивність праці, тис.грн/особа	0	107,88	107,88	0,00%

Джерело: розраховано автором

На основі поданих даних про прогноз фінансових результатів ВП "Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» можна зробити наступні висновки. Прогноз передбачає значне покращення чистого фінансового результату порівняно з базовим 2023 роком, зменшення збитків на 95 174,84 тис. грн, що становить 87,17%. Це свідчить про потенціал шахти щодо зниження негативного фінансового результату. Доходи від реалізації продукції, які у 2023 році були відсутні, прогноуються на рівні 43 153,20 тис. грн, що є позитивним сигналом про можливість виходу підприємства на прибутковість.

Також очікується зростання собівартості продукції до 17 261,28 тис. грн, що все ж таки дозволить зменшити валовий збиток до 25 891,92 тис. грн. Ці дані вказують на необхідність оптимізації витрат для подальшого поліпшення фінансових показників. Витрати на 1 грн реалізованої продукції прогноуються на рівні 0,40 тис. грн, що потребує додаткового контролю задля забезпечення ефективності виробничих процесів.

Чисельність персоналу передбачається збільшити з 300 до 400 осіб, що відобразиться на зростанні фонду оплати праці на 10,57%. Водночас, середньомісячна заробітна плата зменшиться на 17,08%, що може мати соціальні наслідки та вимагатиме впровадження програм мотивації та утримання працівників. Продуктивність праці прогноуюється на рівні 107,88 тис. грн на одну особу, що свідчить про потенціал підвищення ефективності праці.

Таким чином, прогнозовані фінансові результати демонструють як позитивні тенденції, так і виклики, що потребують уваги менеджменту для досягнення стабільного фінансового стану підприємства.

Загалом, аналіз фінансових прогнозів підтверджує перспективи розвитку ВП "Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля», вказуючи на збільшення прибутку та стійкість у фінансовому плануванні.

Визначимо узагальнюючий показник рівня економічної безпеки підприємства R за проєктний рік, за формулою (1.2).

$$R = 0.239 \times 1,250 \times 4,191 \times 5,952 \times 0,05 = 0,3727$$

Узагальнюючий показник рівня економічної безпеки підприємства R за проєктний рік склав 0,3727, що становить значне зростання порівняно з попереднім значенням, яке становило 0,0021. Це свідчить про позитивну динаміку економічної безпеки підприємства та ефективність заходів, які були впроваджені або заплановані для підвищення стабільності й надійності фінансових показників. Значуще зростання узагальнюючого показника R свідчить про покращення управління ризиками та збільшення здатності підприємства до впливу зовнішніх факторів, що можуть загрожувати його фінансовій стійкості та успішному функціонуванню.

Після узагальнення результатів можна зазначити, що метод, який був досліджений у цьому розділі, дійсно виявився ефективним і може сприяти як укріпленню економічної безпеки ВП "Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля», так і збільшенню його чистого прибутку. Однак, на жаль, жоден метод, включаючи цей, не може гарантувати абсолютний захист підприємства.

Підвищення рівня економічної безпеки не завжди може бути пов'язане з повним і ефективним забезпеченням економічної безпеки підприємства. Тому для оцінки ефективності роботи проєктної групи рекомендується використовувати інші нестандартні показники.

3.3 Визначення необхідних передумов впровадження обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства

Економічну безпеку сучасного підприємства слід розглядати як взаємодію між його основними складовими. Тому підтримка лише певних аспектів не забезпечить належного рівня безпеки. Необхідний комплексний підхід, що ґрунтується на впровадженні запобіжних заходів та реагуванні на ризики за допомогою основних структурних підрозділів підприємства та відповідальних осіб. Універсальними засобами для досягнення високого рівня економічної безпеки підприємства є: організаційні та управлінські заходи, технічне обладнання, контроль та системний моніторинг як показників окремих його складових, так і економічної безпеки підприємства в цілому.

Економічна безпека становить невід'ємну умову існування будь-якого підприємства, оскільки вона гарантує захищеність від потенційних загроз як зсередини, так і ззовні, і є основою для його ефективного функціонування та сталого розвитку. Тому кожній компанії важливо розробити свій власний механізм управління економічною безпекою, який повинен відповідати її сфері діяльності, мати достатні корпоративні ресурси та можливості для впровадження основних заходів з підтримки необхідного рівня безпеки в цілому та його складових елементів зокрема.

Механізм управління економічною безпекою кожного підприємства є унікальним і залежить від різноманітних факторів, таких як законодавча база країни, наявність ресурсів та фінансування, розуміння персоналом важливості безпеки бізнесу та досвід роботи служб безпеки. Основний принцип створення такого механізму полягає в розробці надійного економічного механізму управління економічною безпекою, який дозволить підприємству ефективно пристосовуватися до викликів та загроз.

Без належно спланованого механізму неможливо бути готовим до будь-яких загроз та реагувати на них своєчасно. Найважливіше — відсутність чіткої системи

економічної безпеки на підприємстві ускладнює передбачення потенційних загроз та збільшує ризики нестабільного функціонування на ринку.

Створення відділу економічної безпеки є ключовим етапом у забезпеченні стабільності та стійкості підприємства в умовах сучасного господарювання. Цей відділ відіграє важливу роль у захисті підприємства від різноманітних економічних загроз, таких як фінансові втрати, шахрайство, конкурентний тиск та інші ризики, що можуть виникнути у процесі діяльності.

Одним із основних завдань відділу економічної безпеки є ідентифікація потенційних загроз та аналіз їх впливу на фінансове становище та репутацію підприємства. Після цього розробляються та впроваджуються стратегії та заходи мінімізації ризиків для запобігання можливим проблемам.

Крім того, відділ економічної безпеки відповідає за захист цінних активів підприємства, таких як інтелектуальна власність, фінансові ресурси, технологічні розробки тощо. Завдяки цьому заходи з попередження витоку конфіденційної інформації, крадіжок або інших форм порушень можуть бути реалізовані ефективно.

Створення відділу економічної безпеки також допомагає підприємству дотримуватися вимог законодавства, що регулює господарську діяльність. Забезпечення відповідності правовим нормам допомагає уникнути правових проблем та штрафів, що можуть виникнути через порушення закону.

Узагальнюючи, відділ економічної безпеки створює комплексний підхід до забезпечення стабільності та успішності підприємства. Шляхом мінімізації ризиків, захисту активів, дотримання законодавства та підвищення ефективності управління, він сприяє досягненню високого рівня економічної безпеки підприємства, що є важливою передумовою його успішної діяльності.

Також, необхідно зазначити, що всі наведені вище прогностичні показники та аналіз фінансових результатів ВП "Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» передбачаються для реалізації після завершення конфлікту з Росією. Цей контекст важливо враховувати при оцінці можливого впливу зовнішніх факторів, таких як військові дії, на фінансові показники підприємства.

Чітка стратегія після кризового відновлення та впровадження заходів щодо підтримки та розвитку виробництва може забезпечити стійкість та ефективність діяльності компанії в умовах після конфліктного періоду.

Отже, враховуючи зазначені передумови, створення відділу економічної безпеки стає стратегічно важливим кроком для забезпечення стійкості, безпеки та успішного функціонування підприємства в умовах сучасного бізнесу.

ВИСНОВКИ

Вугільна промисловість грає ключову роль у світовій енергетиці, проте її економічна безпека стикається з численними викликами та загрозами. Для забезпечення економічної стійкості та успішності вугільних підприємств необхідний системний та комплексний підхід, що ґрунтується на ефективному використанні інформаційно-аналітичних ресурсів, логіці та моделюванні.

На основі аналізу ризиків та оцінки існуючої системи безпеки на ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» стає очевидною необхідність у створенні відділу економічної безпеки. Цей відділ буде відповідальний за контроль за інформацією, розробку та впровадження стратегій для зміцнення економічної стійкості та захисту підприємства.

Пропонується створити відділ з економічної безпеки на шахті, що включатиме спеціалістів з різних сфер, таких як юристи-консультанти, ризик-менеджери, маркетингологи та інші. Кожен з них матиме свої функціональні обов'язки та відповідальності.

Система економічної безпеки буде працювати у двох режимах - звичайному та надзвичайному, а контроль за діяльністю відділу буде забезпечено за допомогою впровадження відповідних заходів. Такий підхід дозволить оптимізувати роботу підприємства та забезпечити його економічну безпеку в умовах постійних викликів та загроз.

Створення та функціонування відділу економічної безпеки вимагатиме певних витрат, які можна розділити на дві основні категорії.

Одноразові витрати включають в себе організацію відділу, придбання необхідного обладнання та програмного забезпечення, а також розробку та впровадження методик та стандартів безпеки. Це охоплює збір інформації, проведення співбесід, навчання та підготовку персоналу, а також комп'ютери та спеціалізовані програми.

Поточні витрати включають в себе виплату заробітної плати працівникам відділу, оплату комунальних послуг, канцелярських товарів та інших поточних витрат.

Створення відділу економічної безпеки призведе до таких позитивних наслідків, як зниження ризиків економічних загроз (шахрайство, крадіжки, корупція), забезпечення захисту економічних інтересів (збереження активів, запобігання збиткам) та підвищення стійкості та конкурентоспроможності підприємства (збільшення прибутку, покращення іміджу).

Для оцінки економічної доцільності створення відділу економічної безпеки проведемо розрахунок окупності інвестицій. Сума інвестицій складатиметься з одноразових та поточних витрат за перший рік, а очікуваний економічний ефект передбачає збільшення чистого прибутку на 10-15% щорічно.

Варто зазначити, що економічна безпека підприємства є ключовим аспектом його діяльності в умовах сучасного бізнесу. Створення відділу економічної безпеки виявляється необхідним і виправданим кроком для забезпечення стійкості та успішності підприємства. Ефективна система управління економічною безпекою базується на комплексному підході, який враховує всі аспекти діяльності підприємства та включає в себе запобіжні заходи, контроль та системний моніторинг.

Відділ економічної безпеки відіграє важливу роль у захисті підприємства від різноманітних економічних загроз, забезпечуючи захист активів, дотримання законодавства та підвищення ефективності управління. Створення такого відділу передбачає не лише витрати на його організацію та функціонування, але й можливість отримання значного економічного ефекту, що виражається у зниженні ризиків, підвищенні стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

Отже, враховуючи вагомість та значимість економічної безпеки для успішного функціонування підприємства, створення відділу економічної безпеки є стратегічно важливим кроком, який дозволяє забезпечити його стабільність та успішний розвиток в умовах постійно зростаючих викликів та загроз економічного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін С. В., Калашнікова Ю. М. Проблеми оцінки економічної безпеки сучасного підприємства. *Економічний простір*. 2019. № 148. С.106-115.
2. Антонян О.А. Підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємств: порівняльний аналіз. *Східноєвропейський журнал передових технологій*. 2013. № 6/3(66). С. 30–34.
3. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації. Київ : Знання України, 2020. С. 309-318.
4. Воронкова Т. Є. Банкрутство підприємства та шляхи його подолання. *Інтернаука*. 2017. № 2 (24). С. 39-43.
5. Гарькава В. Ф., Кліщевська А. Ю. Фінансова стратегія у системі економічної безпеки вітчизняних підприємств на регіональному рівні. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 47–51.
6. Гвініашвілі Т.З., Халецька В.В. Розроблення системи забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах мінливого середовища. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. № 64. С. 52-57.
7. Гнилицька Л.В. Аналіз методологічних підходів до оцінки стану та рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2011. Вип. 2. С. 46–57.
8. Денисенко М.П., Колісніченко П.Т. Пріоритетні напрями посилення економічної безпеки. *Економіка та держава*. 2017. № 3. С. 31–35.
9. Дідик А. М. Економічна безпека підприємства: підручник. Львів: Львівська політехніка, 2019. 624 с.
10. Донець Л. І., Ващенко Н. В., Андреева Т. Є. Економічна безпека підприємства. К.: Центр учб. літ-ри. 2008. 240 с.
11. Дубинська О.С. Визначення рівня фінансово-економічної безпеки на підставі аналізу фінансової звітності підприємства. *Таврійський науковий вісник*. 2021. №5. С. 112-122.

12. Зайченко К. С., Діма Н. І. Економічна безпека підприємства: сутність та роль. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8900> (дата звернення: 01.07.2023).
13. Іпполітова І.Я., Сичова А.О. Методичний підхід до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Випуск № 28. С. 96-101.
14. Коптева Г.М. Класифікація підходів до оцінки економічної безпеки підприємства. *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2020. Випуск 2 (25). С.221-229.
15. Кузьомко В. Безпека бізнесу в контексті економічних шоків. Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів V Всеукр. наук.-практ. конф., 29–30 берез. 2020. Київ : КНЕУ. С. 16–18.
16. Кузьомко В. М. Безпека підприємства: економічна сутність і змістовний контекст. *Стратегія економічного розвитку України*. 2014. № 35. С. 235-242.
17. Ливдар М.В., Чубка О.М., Фітяк Д. А. Оцінка фінансового стану та ймовірності банкрутства АТ «Укрзалізниця». *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 36. URL: <file:///C:/Users/oapavlova/Downloads/1137-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1093-1-10-20220331.pdf>. (Дата звернення: 14.04.2024)
18. Лебедко С. А. Інтегральне оцінювання рівня економічної безпеки транспортних підприємств. *Бізнес Інформ*. 2019. №2. С. 259–266.
19. Левковська Л. В., Добрянський О. І. Узагальнююча оцінка рівня економічної безпеки у макроекономічному вимірі. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10284> (дата звернення: 04.04.2024).
20. Ліндер Є. Еволюція моделей оцінки ймовірності банкрутства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Економічні науки*. 2016. № 1. С. 125–129.

21. Марченко О. С. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / О. С. Марченко ; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. екон. теорії. Харків : Право, 2022. С 246.

22. Могілевський Л. В. Теоретико-прикладні проблеми управління фінансовою безпекою підприємства. *Актуальні питання забезпечення фінансової безпеки держави в умовах глобалізації*. 2021. С.111-115.

23. Огренич Ю., Діброва В. Економічна безпека промислових підприємств в Україні: стан, проблеми та напрямки покращення. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка,. 2023. № (15). С. 180-191.

24. Поляков П.А. Забезпечення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. С. 49-53.

25. Пристемський О. С., Гривківська О. В. Теоретичні та методологічні аспекти економічної безпеки підприємств. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. № 1 (47). С. 106-115.

26. Прокопенко Я.Г. Гречко А.В. Теоретико-методичні засади забезпечення економічної безпеки підприємства. 2015. С. 1-10. URL: https://core.ac.uk/display/47234548?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1 (Дата звернення: 18.03.2024)

27. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : [монографія]. Львів : ЛБІ НБУ, 2004. 195с.

28. Резворович К., Юнін О., Круглова О. Фінансовоекономічна безпека: теоретико-правові аспекти : навчальний посібник. Дніпро : Біла К., 2019. 195 с.

29. Рубан А. В. Державне управління у сфері національної безпеки України. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05. Національний університет цивільного захисту України, Харків, 2019. 256 с.

30. Савицька О.М. Особливості методології оцінювання ефективності та результативності в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Сучасні підходи до управління підприємством: зб. тез. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 152 с.

31. Сосновська О.О. Методичний підхід до оцінки рівня економічної безпеки підприємств зв'язку. *Економіка та менеджмент. Облік та фінанси*. №1 (83). 2019. С. 168-176.

32. Сосновська О.О., Житар М.О. Економічна безпека підприємства: сутність та ознаки забезпечення. *Облік і фінанси*. 2018. № 3 (81). С. 124-132.

33. Тищенко В., Ачкасова С., Карпова В., Канигін С. Оцінювання впливу позикового капіталу на банкрутство підприємств аграрного сектора. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2023. Vol. 9, № 2. С. 183-204.

34. Ткаченко Т. П., Гречко А. В. Узагальнення методичних підходів оцінювання економічної безпеки промислових підприємств. *«Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 22. С. 79-82.

35. Толстова А.В., Хоменко К.В. Методика оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка підприємства*. 2018. № 63. С.187-195.

36. Фролова Л.В. Зміцнення економічної безпеки на підприємстві. *Ефективна економіка*. №11. 2017. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6034>. (Дата звернення: 15.03.2024)

37. Харазішвілі Ю.М. Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації : монографія. Київ : НАН України, Ін-т економіки пром-ті, 2019. 304 с.

38. Швець Ю. О. Діагностика ймовірності банкрутства як основа антикризового управління операційною діяльністю підприємств машинобудування. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 82–87.

39. Швиданенко Г.О. Економічна безпека бізнесу : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 511 с.

40. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства: підручник 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2019. 551 с.

41. Шило Ж. С., Кречко М. Ю. Методи оцінки рівня економічної безпеки підприємства: підходи до оцінювання та забезпечення економічної безпеки. *Вісник НУВГП*. 2022. № 2 (98), 278-288.
42. Штангрет І. А. Теоретичні засади формування системи економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10173>. (Дата звернення: 14.03.2024)
43. Яковенко Я.Ю. Формування та реалізація стратегії стійкого розвитку промислових підприємств : дис. кандт. техн. наук : Кременчук. 2020. 278 с.
44. Діагностичний звіт Аналіз проблем економічного розвитку Донецької та Луганської областей Проєкт: UA2002 *Економічна трансформація Донбасу*. Donbas Economic Transformation Strategy Support. 2021. 120 с.
45. Звіт ІПВГ України за 2018-2021 рік. URL: eiti.org/sites/default/files/2023-02/UA_EITI_Report_2021_UKR_final.pdf. (Дата звернення: 14.03.2024)
46. Основна інформація Відокремленого підрозділу «Шахта 1-3 «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля». URL: <https://clarity-project.info/edr/33621589>. (Дата звернення: 14.03.2024)
47. Hrynyuk N., Dokiienko L., Nakonechna O., Kreidych I. Financial stability as a financial security indicator of an enterprise. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2021. № 4 (39). P.228-240.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Індикатори економічної безпеки суб'єктів бізнесу

Назва групи	Індикатори
Індикатори виробництва	<ul style="list-style-type: none"> динаміка обсягів реалізованої продукції; витрати на 1 грн товарної продукції; реальний рівень завантаження виробничих потужностей; частка НДДКР у загальному обсязі робіт; частка НДР у загальному обсязі НДДКР; темپ відновлення основних виробничих фондів (реновації); стабільність виробничого процесу (ритмічність, рівень завантаженості протягом певного часу); рівень конкурентоспроможності продукції та підприємства; вікова структура й технічний ресурс парку машин і устаткування
Фінансові індикатори	<ul style="list-style-type: none"> обсяг «портфеля» замовлень (загальний обсяг передбачуваного продажу); фактичний і необхідний обсяг інвестицій (для підтримки й розвитку наявного потенціалу); рівень рентабельності виробництва; рівень рентабельності продукції; рівень рентабельності капіталу; динаміка прибутковості; фондовіддача, капіталомісткість; прострочена заборгованість (дебіторська й кредиторська); частка забезпеченості власними джерелами фінансування оборотних коштів, матеріалів, енергоносіїв для виробництва; ринкова вартість компанії та її динаміка
Соціальні індикатори	<ul style="list-style-type: none"> рівень оплати праці відносно середнього показника по промисловості (чи економіці в цілому); рівень заборгованості по заробітній платі; втрати робочого часу; структура кадрового потенціалу (вікова, кваліфікаційна та ін.)
Організаційно-структурні індикатори	<ul style="list-style-type: none"> кількість рівнів ієрархії управління; обсяг повноважень, закріплених на кожному рівні управління; час прийняття управлінських рішень до реалізації, починаючи від моменту діагностування проблеми
Маркетингові індикатори	<ul style="list-style-type: none"> ринкова частка та динаміка її зміни; динаміка зростання місткості окремих товарних сегментів; зміна кількості конкуруючих суб'єктів по товарних сегментах; ефективність збутової моделі підприємства; рівень задоволення вимог споживачів; лояльність клієнтів до торгової марки
Інноваційно-інвестиційні індикатори	<ul style="list-style-type: none"> рівень інноваційної активності (обсяг інвестицій у нововведення); відсоток впровадження інновацій у власну діяльність; рівень самофінансування інноваційних проєктів; структура інвестиційних ресурсів компанії; частка інвестицій у розвиток нових напрямів бізнесу в їх загальному обсязі

Таблиця Б.1 - Ініціативи, спрямовані на підвищення економічної безпеки на підприємстві вугільно-видобувної галузі

№ п/п	Складова економічної безпеки	Заходи з підвищення рівня
1	2	3
1	Виробнича:	
1.1	Ресурсна	<ul style="list-style-type: none"> – пошук альтернативних постачальників вугілля, енергоресурсів, матеріалів та обладнання. – укладення довгострокових контрактів з постачальниками на вигідних умовах. – створення резервних запасів стратегічно важливих ресурсів; – впровадження ресурсозберігаючих технологій та обладнання; – оптимізація технологічних процесів з метою мінімізації втрат ресурсів; – впровадження систем контролю та обліку використання ресурсів; – розробка та впровадження нових технологій видобутку та переробки вугілля; – використання альтернативних джерел енергії; – впровадження цифрових технологій для управління виробництвом.
	матеріально-технічна	<ul style="list-style-type: none"> – оновлення та модернізація застарілого обладнання; – впровадження автоматизованих систем управління виробництвом; – проведення капітального та поточного ремонтів основних фондів; – впровадження систем технічного обслуговування та ремонту обладнання; – оптимізація режимів роботи обладнання; – підвищення кваліфікації персоналу, який обслуговує обладнання; – регулярне технічне обслуговування та ремонт інфраструктурних об'єктів; – створення резервних джерел енергопостачання; – впровадження систем захисту від надзвичайних ситуацій.
	кадрова	<ul style="list-style-type: none"> – проведення навчань та тренінгів для підвищення кваліфікації працівників; – перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів з урахуванням впровадження нових технологій; – залучення до роботи висококваліфікованих фахівців; – забезпечення конкурентного рівня заробітної плати; – впровадження систем мотивації та стимулювання праці; – створення сприятливих умов праці; – покращення соціального пакету для працівників; – створення кар'єрних можливостей для розвитку персоналу; – підвищення рівня корпоративної культури.
1.2	Організаційно-технологічна	
1.2.1	організаційно-управлінська:	

Продовження таблиці Б.1

1	2	3
	управління виробництвом	1. Впровадження сучасних систем менеджменту: <ul style="list-style-type: none"> – ISO 9001:2015 (система менеджменту якості); – ISO 14001:2015 (система екологічного менеджменту); – ISO 45001:2018 (система менеджменту безпеки та гігієни праці); 2. Впровадження систем автоматизованого управління виробництвом (MES); 3. Оптимізація виробничих процесів: <ul style="list-style-type: none"> – Застосування методів реінжинірингу; – Lean-виробництво (підходи до управління виробничим підприємством, що базуються на постійній меті усунення будь-яких форм втрат. Відомі системи ефективного виробництва, такі як 5S, TQM, JIT, SMED, TPM та інші, що спрямовані на оптимізацію процесів та зниження витрат); – Six Sigma (це методологія для покращення якості та ефективності процесу шляхом зменшення варіацій і дефектів у ньому. Він використовує статистичний аналіз для виявлення та усунення помилок і дефектів, які можуть виникнути в колі, що робить його більш надійним і послідовним); 4. Впровадження систем прогнозування та планування: <ul style="list-style-type: none"> – прогнозування попиту на вугілля; – планування видобутку та переробки вугілля; – бюджетування.
	управління персоналом	<ul style="list-style-type: none"> – навчання новим технологіям; – покращення навичок роботи з обладнанням; – підвищення кваліфікації управлінського персоналу; – запровадження ефективної системи оплати праці; – створення сприятливих умов праці; – заохочення інновацій та раціоналізаторських пропозицій; – створення комфортного психологічного клімату; – соціальний пакет.
1.2.2	інформаційно – комунікаційна	<ul style="list-style-type: none"> – захист інформації від несанкціонованого доступу; – захист інформації від витоків; – забезпечення безперебійної роботи інформаційних систем; – облік видобутку та переробки вугілля; – облік матеріальних ресурсів; – фінансовий облік; – зменшення обсягу паперового документообігу; – підвищення ефективності роботи з документами; – створення корпоративного порталу; – впровадження системи внутрішнього електронного зв'язку; – проведення регулярних зустрічей з персоналом.
1.2.3	маркетингово-збутова	<ul style="list-style-type: none"> – вивчення ринку вугілля; – вивчення потреб та конкурентів; – позиціонування продукції на ринку; – створення конкурентних переваг; – реклама в ЗМІ; – реклама в Інтернеті; – участь у виставках та конференціях; – створення та розширення мережі дилерів; – підтримка дилерів.

1	2	3
2	Технологічна	1. Впровадження нових технологій видобутку та переробки вугілля: <ul style="list-style-type: none"> – механізовані комплекси; – автоматизовані системи управління технологічними процесами; – використання нових методів збагачення вугілля; 2. Впровадження ресурсозберігаючих технологій: <ul style="list-style-type: none"> – зменшення енергоспоживання; – зменшення водоспоживання; – переробка відходів виробництва; 3. Впровадження інновацій: <ul style="list-style-type: none"> – розробка нових продуктів та послуг; – впровадження нових методів ведення бізнесу;
3	Експлуатаційна	1. Регулярне технічне обслуговування та ремонт <ul style="list-style-type: none"> – заміна зношеного обладнання; – впровадження систем діагностики та прогнозування поломок; – дотримання правил та норм безпеки праці; 2. Підвищення ефективності використання обладнання: <ul style="list-style-type: none"> – оптимізація режимів роботи; – впровадження систем диспетчеризації; – використання енергоефективного обладнання; 3. Зниження аварійності: <ul style="list-style-type: none"> – проведення профілактичних заходів; – розслідування причин аварій та розробка заходів щодо їх запобігання; 4. Підвищення кваліфікації персоналу: <ul style="list-style-type: none"> – навчання правилам експлуатації обладнання; – навчання безпечним методам роботи; – підвищення кваліфікації ремонтного персоналу;
4	Інфраструктурна	1. Підтримка та модернізація існуючої інфраструктури: <ul style="list-style-type: none"> – ремонт та реконструкція шахт; – оновлення обладнання та машин; – забезпечення безперебійної роботи енерго- та водопостачання; 2. Розвиток транспортної інфраструктури: <ul style="list-style-type: none"> – будівництво та ремонт доріг; – оновлення парку транспортних засобів; 3. Підтримка соціальної інфраструктури: <ul style="list-style-type: none"> – фінансування шкіл, лікарень, дитячих садків; – розвиток спортивної та культурної інфраструктури;
5	Фінансова	1. Оптимізація структури капіталу: <ul style="list-style-type: none"> – зниження боргового навантаження; – залучення інвестицій; 2. Ефективне управління фінансовими ресурсами: <ul style="list-style-type: none"> – створення бюджету та контроль за його виконанням; – зниження витрат; – пошук шляхів збільшення доходів; 3. Створення резервних фондів: <ul style="list-style-type: none"> – фонд розвитку; – резервний фонд;
6.	Соціально-екологічна	1. Дотримання норм екологічної безпеки: <ul style="list-style-type: none"> – рекультивация земель; – очистка викидів; – зниження шуму та вібрації; 2. Підвищення рівня соціальної відповідальності: <ul style="list-style-type: none"> – створення безпечних умов праці; – забезпечення соціального пакету для працівників; – підтримка місцевих громад;

1

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"
МСФЗ

		КОДИ		
Дата(рік,місяць,число)		31	12	20
Підприємство ВП "Ш.1-3"Новгородівська"ДП"Селидіввугілля" за ЄДРПОУ		33621589		
Територія Україна за КОАТУУ		140		
Організаційно-правова форма господарювання за КОПФГ		1094		
Вид економічної діяльності Промисловість видобування камяного вугілля за КВЕД		05.10.		
Середня кількість працівників 1) 2270				
Адреса, телефон м.Новгородівка, вул.Шахтна 1.				
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знаку				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Середня кількість працівників 2270

Кількість підприємств /

**ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ**

2			
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1000	124	97
накопичена амортизація	1001	514	515
	1002	390	418
Незавершені капітальні інвестиції			
Основні засоби	1005	145089	152856
первісна вартість	1010	225483	195674
знос	1011	927039	938541
знос	1012	701556	742867
знос	1015		
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість довгострокових біологічних	1021		
накопичена амортизація довгострок. біолог. активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	370696	348627
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	37743	30809
Виробничі запаси	1101	17374	20619
Незавершене виробництво	1102	16053	6763
Готова продукція	1103	4117	3272
Товари	1104	199	155
Поточні біологічні активи	1110		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	27775	113873
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	85	858
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145	348765	371364
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	858	1050
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	701	26
Готівка	1166	7	2
Рахунки в банках	1167	694	24
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	42258	46407
Усього за розділом II	1195	458185	564387
III. Необоротні активи, утримувані для продажу,			
та групи вибуття	1200	17982	17982
Баланс	1300	846863	930996

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

3			
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	63086	63086
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	47665	46024
Додатковий капітал	1410	0	0
Накопичені курсові різниці	1412		
-17235	1415		
Нерозподілений прибуток	1420		
Непокритий збиток	14201	1056841	1097246
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-946090	-988136
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	10459	10622
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	301	67
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		0
Усього за розділом II	1595	10760	10689
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	13695	13695
Векселі видані	1605		0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	706	706
товари, роботи, послуги	1615	328852	299301
розрахунками з бюджетом	1620	417323	550382
у тому числі з податку на прибуток	1621	12581	12581
розрахунками зі страхування	1625	359400	386987
розрахунками з оплати праці	1630	24150	40918
одержаними авансами	1635	57025	11427
розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645	148708	157484
Поточні забезпечення	1660	37232	43140
Діючі майбутніх періодів	1665	70692	43163
Інші поточні зобов'язання	1690	324410	361240
Усього за розділом III	1695	1782193	1908443
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700		
Усього за розділом IV	1900	846863	930996

Керівник

Косенко А.В.

Головний бухгалтер

Голобородько Л.М.

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

- 1 -			
			Продовження додатку 1
		К О Д И	
Підприємство ВП "Шахта 1-3 "Новгородівська" ДП "Селищівугілля"	Дата (рік, місяць, число)	31	12 20
	за СДРПОУ		33621589
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2020р.			
Форма №2 Код за ДКУД 1801003			
МСФЗ			
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5712	35961
Валовий:			
прибуток			
збиток	2090		
Інші операційні доходи	2095	103855	387175
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2120	669192	388175
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2121		
Адміністративні витрати	2122		
Витрати на збут	2130	16882	19186
Інші операційні витрати	2150	205	701
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2180	618768	180429
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2181		
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	70518	199316
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	30287	13008
Фінансові витрати	2250		
Витрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	11	214
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	40242	186522
Витрати з податку на прибуток	2300	163	5141
Дохід з податку на прибуток	23001		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності			
після оподаткування	2305		

**ЗГІДНО З
СВІДЕЦТВОМ**

Чистий фінансовий результат:			
прибуток			
збиток	2350		
	2355	40405	191663
Державна	- 2 -		
Промисловість			
Предприємство			
II. СУКУПНИЙ ДОХІД Продовження додатку 1			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2400		
Накопичені курсові різниці	2405		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2410		
Інший сукупний дохід	2415		
	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-40405	-191663
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2		
Витрати на оплату праці	2500	20440	78079
Відрахування на соціальні заходи	2505	59228	234653
Амортизація	2510	17185	52901
Інші операційні витрати	2515	6537	16631
	2520	614852	211899
Разом	2550	718242	594163
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

1

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"
МСФЗ

		К О Д И		
Дата(рік,місяць,число)		31	12	21
Підприємство	ВП "Ш.1-3"Новгородівська"ДП"Селидіввугілля" за ЄДРПОУ	33621589		
Територія	Україна за КОАТУУ	140		
Організаційно-правова форма господарювання	за КОПФГ	1094		
Вид економічної діяльності	Промисловість видобування камяного вугілля за КВЕД	05.10.		
Середня кількість працівників 1) 1864				
Адреса, телефон м.Новгородівка, вул.Шахтна 1.				
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знаку				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Середня кількість працівників 1864

Кількість підприємств /

**ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ**

2			
Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	97	103
первісна вартість	1001	515	552
накопичена амортизація	1002	418	449
Незавершені капітальні інвестиції	1005	152 856	143 637
Основні засоби	1010	195 674	177 620
первісна вартість	1011	938 541	981 206
знос	1012	742 867	803 586
5373	1015		
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість довгострокових біологічних	1021		
накопичена амортизація довгострок. біолог. активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	348 627	321 360
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	30 809	30 627
Виробничі запаси	1101	20 619	20 696
Незавершене виробництво	1102	6 763	6 474
Готова продукція	1103	3 272	3 272
Товари	1104	155	185
Поточні біологічні активи	1110		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	113 873	258 766
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	858	402
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145	371 364	387 494
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 050	724
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	26	26
Готівка	1166	2	1
Рахунки в банках	1167	24	25
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	46 407	56 696
Усього за розділом II	1195	564 387	734 735
III. Необоротні активи, утримувані для продажу,			
та групи вибуття	1200	17 982	17 982
Баланс	1300	930 996	1 074 077

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

3

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	63 086	63 086
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	46 024	44 709
Додатковий капітал	1410	0	0
Накопичені курсові різниці	1412		
-17235	1415		
Нерозподілений прибуток	1420		
Непокритий збиток	14201	1 097 246	1 214 742
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-988 136	-1 106 947
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	10 622	2 978
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	67	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		0
Усього за розділом II	1595	10 689	2 978
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	13 695	13 695
Векселі видані	1605		0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	706	706
товари, роботи, послуги	1615	299 301	380 592
розрахунками з бюджетом	1620	550 382	689 718
у тому числі з податку на прибуток	1621	12 581	12 581
розрахунками зі страхування	1625	386 987	430 392
розрахунками з оплати праці	1630	40 918	42 176
одержаними авансами	1635	11 427	11 428
розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645	157 484	166 609
Поточні забезпечення	1660	43 140	37 048
Доходи майбутніх періодів	1665	43 163	25 525
Інші поточні зобов'язання	1690	361 240	380 157
Усього за розділом III	1695	1 908 443	2 178 046
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	930 996	1 074 077

Керівник

Косенко А.В.

Головний бухгалтер

Голобородько Л.М.

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

- 1 -			
			Продовження додатку 1
			КОДИ
		Дата(рік,місяць,число)	31 12 21
Підприємство ВП "Шахта 1-3 "Новгородівська" ДП "Селидіввугілля"		за СДРПОУ	33621589

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2021 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003
МСФЗ

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	289	5 712
Собівартість реалізованої продукції(товарів, робіт, послуг)	2050	11 614	109 567
Валовий:			
прибуток	2090		
збиток	2095	11 325	103 855
Інші операційні доходи	2120	602 697	669 192
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	0	16 882
Витрати на збут	2150	0	205
Інші операційні витрати	2180	735 454	618 768
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	144 082	70 518
Доход від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	18 953	30 287
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	11	11
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	125 140	40 242
Витрати з податку на прибуток	2300	0	163
Дохід з податку на прибуток	23001	7 644	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

Чистий фінансовий результат:			
прибуток			
збиток	2350		
	2355	117 496	40 405
- 2 -			
Державна			
Промисловість			
Предприємств			
Продовження додатку 1			
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-117 496	-40 405
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505	36 441	20 440
Відрахування на соціальні заходи	2510	62 628	59 228
Амортизація	2515	11 831	17 185
Інші операційні витрати	2520	28 637	6 537
Разом	2550	733 058	718 242
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

1

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"
МСФЗ

		К О Д И		
Дата(рік,місяць,число)		31	12	22
Підприємство	ВП "Ш.1-3"Новгородівська"ДП"Селидіввугілля"	за ЄДРПОУ		
Територія	Україна	за КОАТУУ		
Організаційно-правова форма господарювання	Державна	за КОПФГ		
Вид економічної діяльності	Промисловість видобування камяного вугілля	за КВЕД		
Середня кількість працівників	1) 1764			
Адреса, телефон м.Новгородівка, вул.Шахтна 1.				
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знаку				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Середня кількість працівників 1859

Кількість підприємств /

2

**ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ**

1

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	103	71
первісна вартість	1001	552	552
накопичена амортизація	1002	449	481
Незавершені капітальні інвестиції	1005	143 637	142 204
Основні засоби	1010	177 620	152 007
первісна вартість	1011	981 206	963 619
знос	1012	803 586	811 612
5373	1015		
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021		
накопичена амортизація довгострок. біолог. активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	321 360	294 282
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	30 627	31 051
Виробничі запаси	1101	20 696	21 178
Незавершене виробництво	1102	6 474	6 474
Готова продукція	1103	3 272	3 272
Товари	1104	185	127
Поточні біологічні активи	1110		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	258 766	385 623
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	402	642
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145	387 494	389 004
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	724	356
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	26	135
Готівка	1166	1	4
Рахунки в банках	1167	25	131
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	56 696	73 869
Усього за розділом II	1195	734 735	880 680
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	17 982	17 982
Баланс	1300	1 074 077	1 192 944

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

3

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	63 086	63 086
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	44 709	43 883
Додатковий капітал	1410	0	0
Накопичені курсові різниці	1412		
-17235	1415		
Нерозподілений прибуток	1420		
Непокритий збиток	14201	1 214 742	1 493 638
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-1 106 947	-1 386 669
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2 978	4 564
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		0
Усього за розділом II	1595	2 978	4 564
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	13 695	13 695
Векселі видані	1605		0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	706	706
товари, роботи, послуги	1615	380 592	485 945
розрахунками з бюджетом	1620	689 718	798 958
у тому числі з податку на прибуток	1621	12 581	12 581
розрахунками зі страхування	1625	430 392	474 023
розрахунками з оплати праці	1630	42 176	57 805
одержаними авансами	1635	11 428	11 430
розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645	166 609	168 080
Поточні забезпечення	1660	37 048	56 633
Доходи майбутніх періодів	1665	25 525	21 835
Інші поточні зобов'язання	1690	380 157	485 939
Усього за розділом III	1695	2 178 046	2 575 049
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1 074 077	1 192 944

Керівник

Косенко А.В.

Головний бухгалтер

Голобородько Л.М.

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"
МСФЗ

		К О Д И		
Дата(рік,місяць,число)		31	12	23
Підприємство ВП "Ш.1-3"Новгородівська"ДП"Селидіввугілля"		33621589		
Територія	Україна	140		
Організаційно-правова форма господарювання	Державна	1861		
Вид економічної діяльності	Промисловість видобування камяного вугілля	05.10.		
Середня кількість працівників 1) 1262				
Адреса, телефон м.Новгородівка, вул.Шахтна 1.				
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знаку				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Середня кількість працівників 1859

Кількість підприємств /

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	71	42
первісна вартість	1001	552	552
накопичена амортизація	1002	481	510
Незавершені капітальні інвестиції	1005	142 204	176 216
Основні засоби	1010	152 007	145 836
первісна вартість	1011	963 619	978 698
знос	1012	811 612	832 862
5373	1015		
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021		
накопичена амортизація довгострок. біолог. активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	294 282	322 094
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	31 051	70 468
Виробничі запаси	1101	21 178	60 513
Незавершене виробництво	1102	6 474	6 474
Готова продукція	1103	3 272	3 272
Товари	1104	127	209
Поточні біологічні активи	1110		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	385 623	361 599
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	642	321
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145	389 004	420 842
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	356	234
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	135	1 051
Готівка	1166	4	
Рахунки в банках	1167	131	1 051
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	73 869	86 194
Усього за розділом II	1195	880 680	940 709
III. Необоротні активи, утримувані для продажу,			
та групи вибуття	1200	17 982	17 982
Баланс	1300	1 192 944	1 280 785

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

3

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	63 086	63 086
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	43 883	43 413
Додатковий капітал	1410	0	0
Накопичені курсові різниці	1412		
-17235	1415		
Нерозподілений прибуток	1420		
Непокритий збиток	14201	1 493 638	1 602 825
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-1 386 669	-1 496 326
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	4 564	5 427
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		0
Усього за розділом II	1595	4 564	5 427
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	13 695	13 695
Векселі видані	1605		0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	706	706
товари, роботи, послуги	1615	485 945	566 937
розрахунками з бюджетом	1620	798 958	912 545
у тому числі з податку на прибуток	1621	12 581	12 581
розрахунками зі страхування	1625	474 023	511 934
розрахунками з оплати праці	1630	57 805	36 573
одержаними авансами	1635	11 430	11 430
розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645	168 080	168 663
Поточні забезпечення	1660	56 633	100 963
Доходи майбутніх періодів	1665	21 835	18 545
Інші поточні зобов'язання	1690	485 939	429 693
Усього за розділом III	1695	2 575 049	2 771 684
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1 192 944	1 280 785

Керівник

Косенко А.В.

Головний бухгалтер

Голобородько Л.М.

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

- 1 -			
			Продовження додатку 1
			К О Д И
		Дата(рік,місяць,число)	31 12 23
Підприємство ВП" Шахта 1-3 "Новгородівська" ДП "Селидівугілля"		за СДРПОУ	33621589
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2023р.			
Форма №2 Код за ДКУД 1801003			
МСФЗ			
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції			
(товарів, робіт, послуг)			
	2000		
Собівартість реалізованої продукції(товарів, робіт, послуг)			
	2050		
Валовий:			
прибуток			
	2090		
збиток			
	2095	0	0
Інші операційні доходи			
	2120	788 191	507 080
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції			
	2122		
Адміністративні витрати			
	2130	0	
Витрати на збут			
	2150	0	
Інші операційні витрати			
	2180	900 275	790 105
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
	2181		
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції			
	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток			
	2190		
збиток			
	2195	112 084	283 025
Доход від участі в капіталі			
	2200		
Інші фінансові доходи			
	2220		
Інші доходи			
	2240	3 760	5 715
Фінансові витрати			
	2250		
Втрати від участі в капіталі			
	2255		
Інші витрати			
	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток			
	2290		
збиток			
	2295	108 324	277 310
Витрати з податку на прибуток			
	2300	0	0
Дохід з податку на прибуток			
	23001	-863	-1586
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування			
	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток			
	2350		
збиток			
	2355	109 187	278 896

- 2 -

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

4

Державна			
Промисловість			
Предприємств			
Продовження додатку I			
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-109 187	-278 896
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	43 424	42 913
Витрати на оплату праці	2505	36 091	73 394
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 047	17 367
Амортизація	2515	8 606	13 469
Інші операційні витрати	2520	800 207	641 916
Разом	2550	898 375	789 059
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

Прошито и пронумеровано 9 аркушів.

Головний бухгалтер
Галобородько Л. М.